

Jesenice, 20. avgusta 1971

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Uredja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železara«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk ČP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Akcijski program sindikatov

Kako povečati vpliv in moč sindikatov v družbi?

Čeprav so republiški sindikati lani na drugi konferenci izoblikovali svoje politične cilje in naloge, so na 15. plenumu republiškega sveta ZSS julija letos sprejeli akcijski program, s katerim so sprejete cilje in naloge aktualizirali in konkretizirali. Sprejeta stališča in sklepi na II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije in sprejeta dopolnila zvezne ustave narekujejo, da se sindikati akcijsko k temu prilagodijo, da se usmerijo k tistim ciljem, ki jih smatrajo za najbližje in najpomembnejše ter da se lotijo nalog, ki se kažejo kot najnujnejše. Sprejeti akcijski program torej ni samemu sebi namen, ampak je osnova za večjo akcijsko učinkovitost sindikatov. Da bi z akcijskim programom seznanili čimveč članov našega delovnega kolektiva, iz programa povzemamo in navajamo osnovne misli.

Naloge, ki si jih zastavljajo sindikati v svojem akcijskem programu, upoštevajo sklepe 17. seje predsedstva ZKJ in 20. seje CK ZKS, temeljijo pa na dosedanjem izpolnjevanju nalog zapisanih v dokumentu politični cilji in naloge, sprejetem na lanskim sindikalni konferenci ter so usklajene z resolucijami sarajevskega kongresa samoupravljalcev. Dokument spre-

jet na lanskim II. konferenci namreč zavezuje vse sindikalne organizacije, še posebno pa sindikalna vodstva, da sprejmejo operativne plane, ali akcijske programe. Na ta način bo delo mnogo bolj usklajeno in učinkovito. Sindikalne organizacije in njihova vodstva naj na osnovi usmeritev, ki jih vsebuje obravnavani akcijski program, izdelajo ali uskladijo svoje delovne načrte. Za hitrejši razvoj naše samoupravne socialistične družbe je namreč izredno pomembno usklajeno delo vseh družbenih dejavnikov, še posebno političnih organizacij na osnovi integralne aktivnosti in polne odgovornosti vsake pred svojim članstvom. Sedanje razmere v naši družbi zahtevajo dosledno uresničevanje sklepov II. kongresa samoupravljalcev.

Sindikati bodo predvsem zaostri odgovornost v lastnih vrstah in se bolje organizirali, da bodo sposobni spodbujati posamezne akcije in jih strokovno pripraviti ter jih uspešno voditi. V svojem akcijskem programu Zveza sindikatov naglašala naslednja vprašanja kot prednostna v naslednjem obdobju in jih opredeljuje kot svoje bližnje naloge:

Programiranje družbenega razvoja

mora biti trajna naloga sindikatov, še prav posebno pa

(Nadalj. na 3. strani)

Železarna prva v celotnem dohodku

Po statističnih podatkih največjih slovenskih industrijskih in rudarskih podjetij (panoge 111, 112, 114 in 115), se je naša železarna po celotnem dohodku med 28 gospodarskimi organizacijami uvrstila s 1 milijardo 82.981.000 dinarji in s povprečno 5.887 zaposlenimi v letu 1970 na prvo mesto. Sledijo Elektrogospodarstvo Maribor s 614.189.000 din in povprečno zaposlenimi 1.306, železarna Ravne s 516 milijoni 5.000 dinarji in povprečno 3.585 zaposlenimi, Impol Slovenska Bistrica s 403.673.000 din in povprečno 1.600 zaposlenimi, Boris Kidrič Kidričevo s 377.395.000 din in povprečno 1.898 zaposlenimi, Elektro Ljubljana s 360 milijonov 374.000 in povprečno 1.279 zaposlenimi itd.

Akcijski program valjarn Javornik — govori šef DE Ciril Odlasek

Mesečno prilagajanje tržišču in vložku

Čeprav je za mnoge to obdobje, čas počitka in brezskrbnosti, v naših delovnih enotah in obratih bijejo boj za uresničevanje akcijskih programov. Danes nam o akcijskem programu in prvih rezultatih govori šef delovne enote valjarn Javornik Ciril Odlasek.

UREDNIŠTVO: Čeprav se že kažejo nekateri rezultati vašega akcijskega programa, vas vseeno prosimo, da našim bralcem posredujete osnovne težnje in naloge tega programa, dosežene rezultate in probleme.

CIRIL ODLASEK: Tako kot v drugih delovnih enotah, smo tudi mi prvi akcijski program sprejeli že februarja letos, ki je bil predvsem izoblikovan na osnovi naših letnih planinskih zadolžitvev. Seveda v tem programu nismo še upoštevali raznih težav in asortimentskih sprememb, ki so se pokazale v prvem polletju. Iz obeh teh aspektov — planske obveznosti in asortimentske spremembe ter težave — smo izoblikovali akcijski program za drugo polletje. V prvi fazi je bil akcijski program izdelan za vso delovno enoto, le — tega so potem še izpopolnili in konkretizirali v obratovodstvih in končno tudi sami neposredni proizvajalci v delovnih skupinah, ki jim je bil program posredovan v razpravo. V delovnih skupinah so akcijski program še bolj v podrobnostih obdelali in izpopolnili z vidika njihove delovne skupine.

Osnovni elementi našega akcijskega programa so predvsem: dosegati optimalne programe in zniževanje stroškov, boljše dobiti oziroma izplen, maksimalno izkoriščanje kapacitet in skrb za kadre.

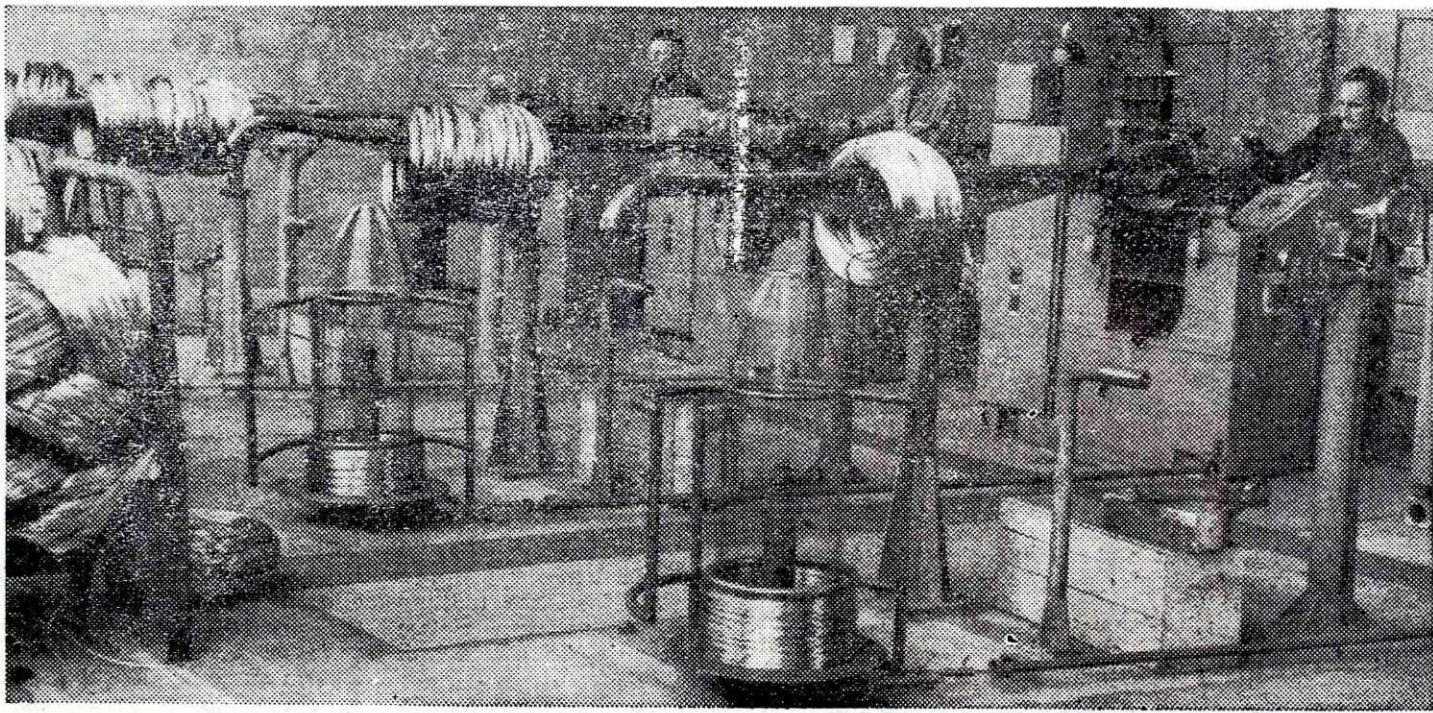
Ker je optimalni program za VALJARNO 2400 eden bi-

stvenih pokazateljev za rentabilno proizvodnjo in zniževanje stroškov, se skušamo z vsemi mogočimi načini temu najbolj približati. Izdelan je bil nov, razširjen optimalni program, ki poleg zahtev do obrata, postavlja določene zahteve tudi do komercialne službe. Pri izvrševanju optimalnega programa je prva težava, ki nastopa, vprašanje vložka in tudi naročila kupcev, ki odstopajo oziroma niso taka kot jih optimalni program predvideva. Sklenili smo, da ta dva

vzroka ne smeta bistveno vplivati, da se programu, ki nam prinaša dobre rezultate, ne bi maksimalno približali. Dosežene rezultate in odstopanja mesečno zasledujemo, če že ne v podrobnostih pa vsaj globalno in odstopanja poskušamo z raznimi ukrepi in akcijami v naslednjem mesecu odstraniti.

Določeni uspehi, ki smo jih dosegli v valjarni 2400 v pogledu dobiti (izplena) so spodbudni in jih moramo do konca leta zadržati. Skupaj s pripravo dela si prizadevamo za doseganje čimbolj racionalnega izkoriščanja odrezkov slabov. S tem pri pomanjkanju vložka skušamo

(nadalj. na 2. str.)

Sodelavci pri proizvodnji VAC žice

Višja raven izobrazbe in znanja

Majskemu družbenemu dogovoru o družbenem izobraževanju, ki ga je podpisalo devet osrednjih družbenih in političnih organizacij Slovenije, je pred kratkim predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije dodalo še svoj akcijski program o izobraževanju v delovnih organizacijah. Program je namenjen sindikalnim organizacijam v delovnih organizacijah in na drugih ravneh kot izhodišče za družbeno-politično delovanje na področju izobraževanja. Hkrati pa naj bi akcijski program spodbudil tudi tiste dejavnike, ki so dolžni neposredno uresničevati posamezne naloge in poskrbeti za reševanje perečih vprašanj na izobraževalnem področju. Na osnovi vsestranske razprave in analize o izobraževanju v delovnih organizacijah, ki zajema 71 delovnih organizacij oziroma 34 % zaposlenih v slovenskem gospodarstvu in skoraj 37 odst. v družbenem sektorju, je predsedstvo republiškega sveta ZSS sprejelo akcijski program oziroma stališča in predloge o izobraževanju v delovnih organizacijah.

Že doslej so sindikati v raznih dokumentih večkrat opozarjali in poudarjali misel, da je kadrovsko izobraževalnim vprašanjem potrebno odmeriti mnogo večjo pozornost, kot so jo delovne organizacije in drugi dejavniki doslej. Gospodarski in znanstveno tehnični napredek ter nadaljnja kakovostna rast samoupravljanja zahtevajo višjo kulturno raven vseh delovnih ljudi. Poleg strokovnega znanja, razvoj zahteva tudi poglobljeno družbeno izobraževanje, terja višjo raven izobrazbe in znanja nasploh od vseh zaposlenih.

Napore v tej smeri v nekaterih primerih zavira še miselnost, da kadri le niso tako odločilen dejavnik in da znanju ni potrebno odmerjati tolikšne pomembnosti kot menimo. Že samo dejstvo, da je na Slovenskem npr. 43,7 % delavcev brez visoke izobrazbe na delovnih mestih, ki zahtevajo tako izobrazbo, nam mnogo pove. Najbrž pa je povsem odveč poudarjati, da je za doseganje višje produktivnosti in hitrejšega družbeno-ekonomskega razvoja samo ena pot in sicer kakovostno spreminjanje izobrazbene strukture zaposlenih. Da pa bi to lahko dosegali, je osnovni pogoj načrtnost na tem področju, to je dolgoročno in kratkoročno načrtovanje kadrov, šolanja in načrtno dopolnilno izobraževanje. Ta dejavnost bi morala biti vsebovana tudi v statutih delovnih organizacij in drugih normativnih aktih ter v dolgoročnih načrtih razvoja kadrov in v letnih načrtih izobraževanja. Ob tem ponovno poudarjam, da je pri tem mišljenja celovitost izobraževanja, tako strokovnega kot splošnega oziroma družbenega. V tem pogledu bo potrebno tudi v naši železarni narediti še večje premike. Kajti področje izobraževanja je ena zelo pomembnih nalog pri uresničevanju XXI. in XXII. dopolnila zvezne ustave. Družbeno izobraževanje mora namreč vsebovati vsa tista znanja, ki so potrebna, da se bodo delovni ljudje lahko čim boljše uveljavili kot družbenosamoupravni subjekti. Ta znanja pa je potrebno posredovati tako v rednih šolah, kot na delovnem mestu. Izobraževanje mora postati trajna, neprekinjena naloga delovnih organizacij. Zajemati mora poleg poklicnega usposabljanja in priučevanja tudi dopolnilno izobraževanje strokovnjakov, vodilnih delavcev in vseh zaposlenih, družbeno izobraževanje pa mora vedno bolj postajati sestavina takega izobraževanja.

Taka kadrovska izobraževalna orientacija pa narekuje tudi tesno povezanost gospodarskih organizacij z izobraževalnimi ustanovami in drugimi dejavniki. Na osnovi podrobno predvidenih kadrovskega izobraževalnih potreb morajo delovne organizacije natančno opredeliti svoje zahteve in potrebe do izobraževalnih ustanov.

Slovenski sindikati se ob vsem tem zavzemajo, da v Sloveniji čimprej dobimo dokument o izobraževanju. Podpirajo pa tudi akcijo posameznih dejavnikov o sistematizaciji delovnih mest v gospodarskih organizacijah, ki naj se čimprej uresniči in predlog republiške skupščine, da naj bi delovne organizacije v prihodnjem letu sprejele dolgoročne načrte izobraževanja in kadrovske politike. Prizadevanja sindikatov pa bodo usmerjene tudi v iskanje najbolj ustreznih oblik in načinov povezovanja med gospodarstvom in izobraževalnim področjem. Vse to naj bi spodbujalo, »da bi delovne organizacije na temelju samoupravljanja in samoupravnih odločitev skrbale za izobraževanje in vzgojo tako, kot skrbijo za vsako drugo sestavino družbene reprodukcije«. Delovne organizacije naj bi vsaj 1 % od bruto osebnih dohodkov odvajale na izobraževanje zaposlenih. Sindikati bodo skupaj z drugimi dejavniki vplivali na delovne organizacije, da ustrezno izpopolnijo svoje statute in sprejmejo tudi druge normativne akte, ki bodo urejali izobraževalno področje. Prizadevanja sindikatov bodo usmerjena tudi v to, da bodo delovne organizacije bolj natančno predvidele svojo aktivnost v zvezi z dopolnilnim izobraževanjem zaposlenih, tako strokovnim kot splošnim in družbenim. Enaka pozornost pa mora veljati izobraževanju za samoupravljanje, ki mora biti neločljiva sestavina tako splošne izobraževalne politike, kot izobraževalne politike v delovnih organizacijah.

V to akcijo izobraževanje za delo in samoupravljanje pa se bodo morale aktivno vključiti osnovne sindikalne organizacije in od organov upravljanja in vodilnih zahtevati, da se vprašanja vzgoje in izobraževanja obravnavajo enakovredno z drugimi vprašanji.

Mesečno prilagajanje ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi odrezke planirati za načrtovana, s tem pa tudi izboljšujemo dobit. Ob tem je zelo pomembno, da se k tem prizadevanjem vključita tudi valjarna Bela in martinarna, ki na te rezultate lahko neposredno vplivata.

Posebno je bilo v akcijskem programu obdelano vprašanje koriščenja kapacitet, to je bilo še posebno poudarjeno pri nalogah delovnih skupin. Predvsem naj bi se zmanjšali zastoji na progi. Po izkušnjah iz prvega polletja smo spremenili predvidenih 15,7 % zastojev na 14 %, kar smo v posameznih mesecih dosegli, kar je za sluga tako valjavcev kot vzdrževalcev. Naša naloga je tudi, da kljub težavam, ki jih imamo z neredno dobavo vložka, ogrevne peči čim bolj racionalno izkoristimo in zmanjšamo porabo goriva.

V adjustaži smo posebno pozornost posvetili vsem ozkim grlom, za katere smo vedeli, ki pa so se zaradi pomanjkanja delavcev v prvem polletju še povečala. Tako smo delo na sektorjih, ki režejo debelo pločevino nad 20 mm, organizirali po sistemu 4 + 1. Ob tem pa smo opazili, da se ob takem sistemu zmanjšuje nedeljska produktivnost oziroma, da se nedeljski delovni čas ne koristi enako delovnemu času v delavnikih. Sprejeli smo ustrezne ukrepe in situacija se je izboljšala.

Rezanje pločevine na Sack škarih se je že po prvem akcijskem programu približalo zahtevam, kljub temu pa smo predpostavljali, da zmogljivosti niso izkoriščene v celoti in da se ob boljši organizaciji dela lahko doseže v osmih urah deset kosov več kot doslej. Že prvi mesec novega akcijskega programa smo to dosegli.

Pojavljalo se nam je tudi, da smo morali uvajati precej nadur pri ravnanju pločevine. Z organizacijskimi ukrepi na osnovi študije smo ugotovili, da se lahko te nadure zmanjšajo, kar smo dosegli že prvi naslednji mesec. Tako smo tudi dosegli, da so sodelavci kljub pomanjkanju delavcev večkrat prosti v sobotah.

V akcijski program smo vključili tudi rešitev problema žerjavovodij, ki je tudi stalno prisoten. Iz lastnih vrst smo namreč prek žerjavovodskega tečaja dobili rezervne žerjavovodje.

Obrat že permanentno trpi zaradi pomanjkanja delovne sile. Da ublažimo to vprašanje, smo sprejeli nalogo, da skušamo ob tem pomanjkanju usposobiti čim več ljudi za delo na različnih delovnih mestih. Če bomo v podjetju kot celota istočasno tudi rešili dovolj ustrezen sistem nagrajevanja, bo akcija tudi uspešna.

Če na kratko strnem osnovno nalogo v valjarni

2400, je naš cilj ob dejstvu, da nam je zaradi znanih vzrokov v prvem polletju primanjkovalo vložka, da v drugem polletju dosežemo proizvodnjo 52.000 ton ali 8.800 ton mesečno. S tem bi v primerjavi z letom 1970 presegli proizvodnjo za 1.500 ton, oziroma dosegli letne planske obveznosti s 94 odstotki, kajti težko je živeti v iluziji, da bi v manj kot pol leta nadoknadili skoraj 6.000 ton nedosežene proizvodnje v prvem polletju.

UREDNIŠTVO: Sicer ste že omenjali vprašanje stroškov pri obravnavi optimalnega programa valjarne 2400, ali bi nam lahko navedli še kakšen konkreten rezultat v zvezi zmanjševanja stroškov.

CIRIL ODLASEK: To je ena zelo važnih postavk našega akcijskega programa. Zniževanje stroškov nismo napisali samo deklarativno, ampak navedli konkretne posege. V prvem polletju smo jih že znižali in lahko računamo, če bomo izpolnili preje navedene obveznosti in predvidene ukrepe, od katerih so nekateri že izvedeni, da bomo stroške še zmanjšali. Tako je na primer značilno za naš letni remont, ki smo ga izvršili že po sprejemu akcijskega programa, da smo remontirali res samo najbolj nujne stvari, medtem ko vse ostalo urejamo s preventivnim vzdrževanjem. Tak način preventivnega vzdrževanja bomo obdržali tudi v naprej.

UREDNIŠTVO: Drugi vaš obrat je JEKLOVLEK, ki se je v prvem polletju boril še z bolj specifičnimi težavami. Kakšne ukrepe in izpopolnitve ste v akcijskem programu predvideli za ta obrat.

CIRIL ODLASEK: Tako kot v valjarni 2400, ima tudi jeklovlek svoj akcijski program, ki izhaja iz izkušenj prvega polletja. V jeklovleku se je namreč proizvodni asortiment v pogledu debelin zelo spremenil v odnosu na planirane dimenzije, kar je posledica zahtev kupcev. Razumljivo smo se v drugem polletju morali temu prilagoditi. Pri izrednem pomanjkanju ljudi, je naša težnja in naloga, da se kar najbolj izkoriščajo visokoproduktivni agregati. Tako bomo na Schumag vlečnem stroju uvedli še četrto izmeno. Pri tem moram poudariti izreden pomen investicije v ta stroj, ki nam je omogočil lažje prilagajanje trgu, to je tanjših dimenzijskim zahtevam. V tem obratu je bila tudi naloga, urediti oziroma rešiti vprašanje cenikov in prekvalifikacije ljudi, kar se v drugem polletju že izvaja.

Seveda je v tem obratu potrebno prilagoditi organizacijo novim zahtevam tako pri prevzemanju vložka iz valjarne žice, kot v tehnološkem procesu luženja, ki ga opravljajo v predelovalnih obratih na Jesenicah. To

vprašanje v smislu akcijskega programa skupaj s predelovalnimi obrati, uspešno rešujemo, čeprav ima obrat sam težave v lužilnici za svojo lastno proizvodnjo.

Se posebno je bilo na sestankih delovnih skupin poudarjeno vprašanje discipline pri izvrševanju tehnoloških zahtev, za kar so skupine sprejele tudi svoje konkretne načrte. Že v prvem delu sem tudi omenil razne organizacijske spremembe in posege, da ublažimo pomanjkanje delavcev. Tako je ena izmed nalog, da luščilne stroje postavimo tako, da bi bilo na njih zaposlenih manj ljudi vendar pa s tem dosežena kapaciteta strojev. Zato se v obratu uvajajo tako imenovani »reglarji« — delavci, ki naj bi redno proizvajali, vendar imeli nadzor kot strokovni delavci nad posameznimi skupinami strojev, tako luščilnih kot brusilnih. S tem bi lahko kvalificirane delavce bolj smotrno zaposlili, na njihova mesta pa bi lahko uvajali polkvalificirane delavce.

Za Schumag vlečni stroj v akcijskem programu predvidevamo uvedbo varjenja kolobarjev žice. S tem bi sprostili koničaste stroje in povečali produktivnost na Schumag stroju, ki istočasno lahko vleče v enem postopku težje kolobarje. Na tem stroju so bili že izvedeni poskusi vlečenja iz okrogle žice šestoglati profili. Ta racionalizacija je izvedena in se bo po akcijskem programu tudi 100 % koristila.

Na novem Schumag brusilnem stroju, po akcijskem programu predvidevamo, da se čim več materiala brusi prek tega stroja. Na stroju delata zaenkrat dve izmeni pri zadostnem vložku pa bomo poskušali uvesti še tretjo in četrto.

Jeklovlek ima izredne težave tudi zaradi pomanjkanja prostora za skladiščenje materiala. Po akcijskem programu smo uvedli skladiščenje tega materiala v valjarni Javornik I, kar pa je seveda zahtevalo določene organizacijske spremembe.

Proizvodni stroški v tem obratu so pod planiranimi in lahko jih bomo še znižali, če dosežemo proizvodnjo po akcijskem programu. V jeklovleku je namreč izredno važno, da so stroji časovno in tehnološko čim bolj izkoriščeni, ne glede na to ali je količina po planu dosežena ali ne. Količinski izpad proizvodnje nam na drugi strani prinaša boljše finančno realizacijo zaradi finejših oziroma dimenzijsko tanjših kvalitet, ki pa ne dajo količine po starem planu.

Ob koncu naj poudarim še to, da se v naši delovni enoti moramo mesečno prilagajati situaciji tako v pogledu vložka, kakor v pogledu zahtev kupcev oziroma tržišča.

Kako povečati vpliv in moč sindikatov v družbi

(Nadaljevanje s 1. strani)

je njihova soodgovornost pri programiranju socialnega razvoja. Kot sopredlagatelji stališč o dolgoročnem družbenem razvoju SR Slovenije bodo spodbujali in sodelovali pri izdelovanju programov za uresničevanje sprejetih stališč v organizacijah združenega dela in v interesnih skupnostih ter se zavzemali, da bodo ti programi upoštevali strateške postavke teh stališč. Sindikati tudi prevzemajo soodgovornost, da bodo družbenopolitične skupnosti izdelovale občinske in medobčinske dolgoročne razvojne koncepte. Stališča o dolgoročnem razvoju bodo morala biti konkretizirana v srednjeročnih načrtih in v vsem družbenem načrtovanju, tudi za krajša obdobja, organizacij združenega dela, interesnih skupinskih in družbenopolitičnih skupnosti.

Dosledno izvajanje vse ustavnih sprememb

je ena naslednjih nalog sindikatov, predvsem tistih, ki zagotavljajo neodtujljivost pravice delovnih ljudi, da odločajo o pogojih, sredstvih in dosežkih svojega dela. Zahteva sindikatov Slovenije je tudi, da bodo ta izhodišča dosledno uresničena v novih zakonih.

V prvem obdobju uresničevanja ustavnih sprememb bodo usmerili svoje delo predvsem na dogovarjanje glede odnosov med republikami in med republikami in federacijo. Svoja stališča bodo posredovali pristojnim organom, ki bodo sodelovali v medrepubliškem dogovarjanju in sporazumevanju. Sindikati se bodo vključili tudi v oblikovanje zakonov in aktov za uresničevanje ustavnih dopolnil

ter sodelovali pri izdelavi ustavnih sprememb SRS, predvsem pri konkretizaciji določil XXI., XXII. in XXIII. dopolnila zvezne ustave. Za čim hitrejšo prilagoditev aktov delovnih organizacij ustavnim spremembam bodo sindikati predvsem sodelovali s samoupravnimi organi v teh pripravah. Aktivno pa bodo sodelovali tudi v razpravah druge faze ustavnih sprememb, ki se bodo nanašale na spremembe skupščinskega sistema ter na ureditev ekonomskih in političnih odnosov v občini.

Za takojšnje in temeljitejšje spremembe v ekonomskem sistemu

se bodo sindikati zavzemali zato, ker s posameznimi omejitvenimi ali sprostitvenimi ukrepi ni mogoče stabilizirati gospodarstva. Zavzemali se bodo za dosledno uresničevanje stabilizacijskih programov in odločno podpirali vse napore, da se zaustavi nadaljnja inflacija, da se stabilizira trg, vzpostavi likvidnost in preprečijo naložbe brez dejanskega finančnega kritja. Sindikati bodo terjali, »da se bo politika delitve dohodka med družbo in delovnimi organizacijami — zaradi oblikovanja enotnejšega tržišča — usklajevala med republikami in da se bo stalno zoževal obseg v vrednotenju dela in v sestavi stroškov glede na pango in območja.«

Zahteva sindikata je, da vse delovne organizacije sprejmejo stabilizacijske programe. Posebno pozornost bodo sindikati posvečali delovnim organizacijam, ki poslujejo z izgubo, ali so na robu rentabilnosti. Z vso avtoriteto bodo vplivali na to,

da se za taka podjetja sprejmejo jasne odločitve o sanaciji ali likvidaciji — z vso odgovornostjo za posledice. Podpirali bodo tudi akcijo, da se delavci z delovnih mest z nizkim družbenim proizvodom in nizkim osebnim dohodkom preusmerjajo na donosnejša delovna mesta v drugih delovnih organizacijah.

Spodbujati in spremljati samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah

bo še nadaljina naloga sindikatov. Sedaj ni potrebno povečevati sedanjega kroga nosilcev samoupravnega sporazumevanja, primerno ga je potrebno celo zoževati, da bi s tem dosegli čim širša medsebojna soočenja delovnih organizacij v okviru enega samoupravnega sporazuma. Sindikati se bodo zavzemali, da se v samoupravnih sporazumih uveljavijo stališča III. konference ZSS, ki jih lahko strnemo v naslednje:

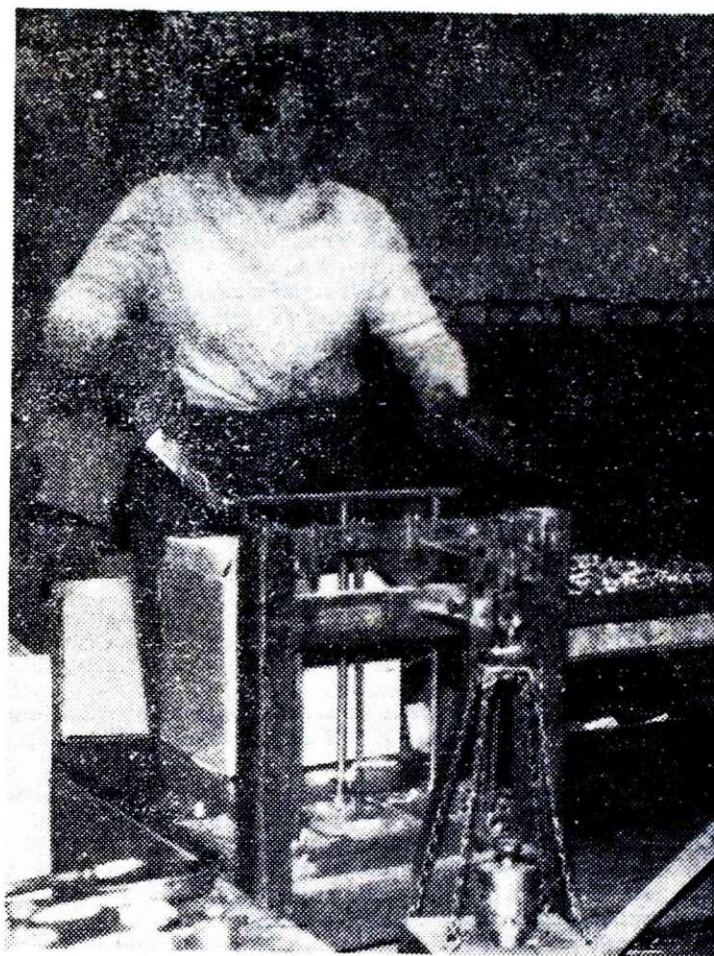
- delež osebne porabe se ne sme zmanjšati v družbenem proizvodu,
- ni mogoče pristati na mehanizem, ki bi destimuliral tiste delovne organizacije, ki so najbolj produktivne,
- preprečiti je treba vse oblike pridobivanja in prilagajanja dohodka, ki niso v skladu z delitvijo po delu,
- v samoupravne skorazume vgraditi tudi mehanizme ekonomske solidarnosti in
- skozi samoupravne sporazume zagotoviti jasnost delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Sindikati bodo dali svoj pristanek na samoupravne dogovore le, če bodo vsebovali:

- da se nočno delo (v podjetjih) plačuje najmanj 25 % več kot v rednem delovnem času,
- da se nadurno delo plačuje najmanj 50 % nad plačilom za redno delo in
- da se zagotovi delavcem najmanj 300 din kot prispevek za letni dopust.

Sindikati se bodo uprli težnji, da bi v samoupravnih sporazumih »zidali« obračunske osebne dohodke in s tem dosegali čimvišje »zagotovljene« osebne dohodke. V tej težnji se namreč skriva spodbuda za mezdnost. Sprejemljivo tudi ni zviševati obračunskih osebnih dohodkov pod naslovom »minulega dela«, če le-to ni jasno opredeljeno. Udeležba na minulem

(Nadaljevanje na 6. str.)

Sodelavka pri pakiranju žičnikov

Naš sodelavec v mizarni

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Dežurna služba

	telefon	
	v pisarni	doma
SOBOTA, 21. avgusta:		
Teodor OKROŽNIK, gradbeno vzdrževanje	577	81/327
NEDELJA, 22. avgusta:		
Ciril ODLASEK, šef DE valjarn	620	776
PONEDELJEK, 23. avgusta:		
inž. Stanko ČOP, šef DE talilnic	328	76/538
TOREK, 24. avgusta:		
inž. Leon MESARIČ, hladna valjarna	524	590
SREDA, 24. avgusta:		
Bogomil HOMOVEC, tehnični direktor	301	766
CETRTEK, 25. avgusta:		
inž. Vladimir SENCAR, valjarna Bela	850	81/892
PETEK, 26. avgusta:		
inž. Miroslav NOČ, vodstvo vzdrževanja	873	754

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu ● Obvestila kolektivu ●

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Miro Ipavec govori o mladih in o delu ZM

Kot smo že v prejšnji številki Železarja napovedali, bo tokrat v naši rubriki govora o delu TK ZM Železarne in še o nekaterih stvareh, ki so trenutno kolikor toliko aktualne. »Gost« rubrike je tokrat predsednik TK ZM Železarne Miro IPAVEC in čeprav morda v razgovoru nisva vsega zajela, sem prepričan, da bo branje za marsikoga zelo zanimivo.

»Miro, verjetno si bral članek v zadnji številki lista o problemu oziroma želji mladih iz ostalih republik, da bi jim nekdo pomagal pri ustanovitvi nekakšne formirane skupine, ki bi nekako skrbela, da bi imeli ti fantje vsaj nekaj več razvedrila kot ga imajo do sedaj. Kaj bi nam ti o tem povedal?«

»V veliki meri se s temi fanti strinjam, saj mislim, da so Jesenice glede zabave in rekreacije dokaj neprijazno mesto. Tako bo kot kaže, tudi še v naslednjih nekaj letih, zato bomo morali pač razmišljati o začasnih in preprostejših rešitvah. Dejstvo je, da mladi Jeseničani predvsem železarji iščejo zabave po vsej Gorenjski. To pa pri mnogih ustvarja videz socialnih problemov, ko ti mladi ljudje v kratkem potrošijo denar na teh tako imenovanih potepih. Mislim, da bo morala kadrovska služba v bodoče analizirati pogoste odhode neslovencev na take »potepe«.

Znano je, da so ti odhodi oziroma »potepi« in obiski predvsem zaradi deklet. Vožnja, hrana in bivanje v drugem kraju pa te mlade finančno izčrpa in to se tudi zelo pozna pri volji do dela. Mislim, da bo eden bistvenih pogojev za rešitev tega v ustrezni stanovanjski politiki, za katero je prvi korak Železarne že napravila v letošnjem letu. Prav to je tudi predmet široke razprave mladih, ki bodo te sadove najdalj uživali. S tem sem hotel povedati, da bi bili idealni pogoji takrat, če bi sleherni delavec lahko s pomočjo podjetja ustvaril v bližini tovarne svoj dom in družinsko srečo. Z družino bi bil vezan na kraj, več bi potrošil v naši občini, s čemer bi tudi jačal ekonomsko moč.

V nadaljevanju bi te še prosil, če nam poveš kaj o načrtih dela predsedstva TK ZM za jesensko obdobje.«

»Predvsem imam v mislih to, da je v Železarni zaposlenih okoli 1500 mladih izpod 27 let in da je med njimi dosti takih, ki imajo srednjo ali višjo izobrazbo. Le-te bi radi pritegnili k sodelovanju vsaj v občasnih razgovorih v okviru ideološke komisije, ali pa v kakšni drugi obliki, ki bi vzporedno s predstvom pomagalo idejno in programsko usmerjati mlade. Srednje in visoko izobraženi kader se mi zdi preveč politično odmaknjen. Če drugega ne, bi želeli, da bi se vsaj usposobili za kakršno koli družbeno politično delo. V jeseni mislimo izvesti tudi nekaj javnih razprav od novega sistema nagrajevanja v Železarni, do zanimivih zunanje političnih dogajanj. Verjetno bo potrebno podati tudi nekaj več razlage o splošni ljudski obrambi in nalogah mladih, ki temu sledijo.«

»Govora je bilo tudi o nekih seminarjih in obiskih v aktivih v Železarni...«

»Da, tudi to pride na vrsto. V jeseni naj bi eventuelno z mladinskimi organizacijami »Verige«, »Elana« in »Plamen« organizirali seminarje. Mi bi predvsem zajeli novospreglete mladince pa tudi ostale, ki jih bodo teme zanimale. V glavnem pa naj bi bilo govora o samoupravnih predpisih in sistemu nagrajevanja.

Kar se pa tiče obiskov v obratnih aktivih, pa moram priznati, da se nam zadnji način pristopa ni ravno najbolje posrečil. Tokrat se bomo problema lotili po drugačni poti in od aktivov ZK, odborov sindikata, ter obratovodstev zahtevali, da nam bodo nudili osnovne pogoje za uspešno sestajanje z mladimi. Na teh sestankih bomo najprej govorili o akcijskem programu ZM in vzporedno potrdili tudi programe dela obratnih aktivov.«

»Kaj pa sodelovanje z ObK ZMS Jesenice?«

»Zaenkrat naj omenim le to, da smatram, da bi lahko na ObK ZM kooptirali v svoje forume na vodilna mesta čim več mladih iz Železarne, ravno tako pa sem mnenja, da se na eni izmed konferenc da predlog, da se formira sekretariat ObK ZMS Jesenice, ki naj bi imel nalogo in sposobnost hitrega odločanja.«

»Tudi pri nas se dosti govori o raznih spremembah v vodstvu TK ZM Železarne, pa bi še o tem kaj povedal.«

»Kot kaže, bo pri nas prišlo do večjih sprememb kot na ObK ZM. S kadri bomo vsaj za nekaj časa razčistili v septembru, ko bomo zamenjali tiste člane, ki niso zadovoljili s svojim delom. Na prvi konferenci pa bo govora tudi o zamenjavi sekretarja, predsednika komisije za tehnično izpopolnjevanje in še nekaterih drugih, ki so sicer zadovoljili, vendar bodo spremembe nastale zaradi njihovih novih dolžnosti. Obenem bom tudi predlagal, da bi za predsednike komisij oziroma njihovo uspešno delo uvedli tudi nek sistem nagrajevanja.

»Bi rad za konec sam kaj povedal?«

»Zelo rad! Namreč, z veseljem sprejemam novost, ki jo kadrovska služba uvaja pri analizah z mladimi priseljenci. Problemi, ki so padli še pred nedavnim v breme TK, se jih sedaj strokovno loteva omenjena služba. Prvo vprašanje, ki si mi ga zastavlja, je tudi v zvezi s tem odgovorom, saj moram povedati, da kadrovska služba že preverja stanje mladih v kadrovskem domu in da bo vsaj delno uvodoma načeto vprašanje rešeno.«

Tu nekje sva s predsednikom TK ZMS Železarne Mirom Ipavcem tudi končala. Načrti so, potrebno jih bo samo še realizirati. O tem pa bomo tako in tako poročali. Naj zaključim z vabilom predsednika Ipavca: »Vabim vse, ki želijo sodelovati pri reševanju osebnih in družbenih interesov, da se vključijo v mladinska vodstva, ali nam vsaj svoje želje in pripombe posredujejo v rubriki. Mladi smo in moramo biti sveže sile in nove ideje!« Ernest

Fantje z naših meja

Po zmagoviti socialistični revoluciji je stopila naša dežela in naši narodi na pot obnove in izgradnje svobodne socialistične dežele. Da ti veliki zgodovinski dogodki narodnoosvobodilne borbe ne bi zbledeli in da bi spomin na ta čas ostal vedno živ, se vsako leto spominjamo pomembnih dni in dogodkov ter jih praznujemo na različne načine. Pri vseh teh praznovanjih sodeluje tudi vojska, še prav posebno pa v armadi praznujemo dneve posameznih rodov vojske.

Tako kot ostali rodovi vojske, imamo tudi mi graničarji svoj praznik in sicer 15. avgust — dan graničarjev. Na ta dan je bil namreč leta 1944 formiran korpus narodne obrambe Jugoslavije — KNOJ, ki je imel za nalogo varovati osvobojeno ozemlje in meje. Izredno težki pogoji, v katerih je potekala narodnoosvobodilna borba in socialistična revolucija naših narodov, so zahtevali močne in učinkovite službe varnosti, za borbo proti podtalni dejavnosti okupatorja, kvizlingov in petokolonašev ter drugih, za zaščito ljudske oblasti in vojaških ustanov v zaledju na osvobojenem ozemlju. Pred ustanovitvijo KNOJ so te naloge opravljale posamezne partizanske enote in organizacija KPJ. Z večanjem osvobojenega ozemlja pa je naraščala potreba po formiranju specialne vojaške formacije.

Danes graničarske enote nadaljujejo s tradicijami KNOJ in svojih prednikov. One varujejo državno mejo. Te enote so danes čvrste, dobro opremljene in specializirane ne samo za taktične naloge, ampak za brezkompromisno varovanje naših meja. To so fantje z naših meja doslej že večkrat dokazali. Čeprav je bil 15. avgust praznik vseh graničarjev, so tudi ta dan mnoge patrole ob naših mejah neopazno bedele nad varnostjo.

Mnogo bi lahko še napisal o našem prazniku. K našemu praznovanju se nam pridružujejo tudi prebivalci obmejnih vasi in naselij ter predstavniki organizacij in podjetij, da bi nam praznik olepšali. Prišli so k nam na obisk, nam čestitali k prazniku in prinesli različna darila. Tudi predstavniki občinske konference ZMS Jesenice so nas obiskali in nam posredovali predavanje ter nam čestitali k prazniku in tako še poglobili že dalj časa trajajoče sodelovanje. S predavanjem, ki je bilo ilustrirano z barvnimi diapozitivi, smo bili vsi zelo zadovoljni.

Če k vsemu temu dodam še dosedanje sodelovanje na kulturnem in športnem področju med nami in mladino jeseniške občine, potem lahko vsakdo zaključi najbolje. Toplo sodelovanje in prijateljstvo se je odražalo tudi na našem skupnem pohodu 15. avgusta od karavle France Prešeren prek Valvasorja v Završnico.

Podobno kot mi so dan graničarjev praznovali vsi vojaki vzdolž naših meja skupaj z mladino in ostalim prebivalstvom. Hkrati to utrjuje bratstvo in enotnost ter dokazuje, da je naša vojska resnično ljudska vojska.

Dragoljub Zarkovski
vojak — graničar

Zdravo!

Trikrat taborniški in mladinski zdravniški vojakom karavle France Prešeren. Detajl je iz nedavnega taborniškega in mladinskega pohoda po graničarskih stezah, ki ga je organizirala občinska konferenca Zveze mladine, udeležili pa so se ga tudi graničarji.

Trideset mladih je zgodaj zjutraj odšlo z Jesenic na Planino pod Golico, od tam pa na karavlo France Prešeren. Graničarji so nas toplo sprejeli, kaj kmalu smo se že poznali. Najmlajši, tisti, ki še niso bili vojaki, so si z zanimanjem ogledovali orožje, nekateri so igrali namizni tenis, drugi pa odbojko. Skratka, kot da smo že stari znanci. Po polurnem postanku nas je graničarska steza peljala proti Savskim jamam, kjer je bila nekdanja karavla. Po kratkem počitku smo po strmini nadaljevali naš pohod na Javorniški Rovt, kjer so nas fantje v uniformah že pričakovali. Na sporedu je bila spet odbojka in tudi žoga, ki je dvakrat padla v mrzlo jezero, nam ni pokvarila razpoloženja. Niti vedeli nismo, da je pred nami najdaljša pot, lahko bi rekli za marsikoga tudi preizkušnja moči, vzdržljivosti in vztrajnosti. Navzgor, pa navzdol, sopihanje, kratki počitki, po blatu in kamenju, po soncu in senci, pa spet navzgor in navzdol, Valvasorjev dom pa se nam ni in ni hotel prikazati.

Gremo dalje, najmlajši naprej. Tokrat je tempo malo popustilo, pa tudi počitki so bili pogostejši. Kljub utrujenosti, najmlajši graničarjem niso hoteli vrniti avtomatov. Nosili so jih kot pravi vojaki, brez utrujenosti. Pot se je vlekla in vlekla, kot kača. Skoraj tri ure smo rabili in končno se je prikazal cilj. Valvasorjev dom kot da nas je pričakal z gosti, soncem in pesmijo, pivom in oranžado. Le odžejali smo se, pojedli nekaj sendvičev in po strmini navzdol do Završnice.

Utrujeni in žejni smo poлегli po travi. Vojaški fiziol nam je zelo teknil in želeli smo si le odpočiti po tej hoji, ki je trajala celih osem ur, vmes pa je bilo le nekaj počitka. Vzdržali smo. Ponosni sami nase in na svoje moči, na naše novo prijateljstvo, smo zadovoljni odšli domov. Tisti, ki so imeli še dosti moči, pa so igrali nogomet.

Se enkrat Z-D-R-A-V-O za naše graničarje. Fantje, kmalu vas bomo spet obiskali.

milan

**Dopisujte
v Železarja**

Graničarji pripovedujejo

V preteklem tednu je nekaj članov predsedstva tovarniške konference ZMS obiskalo karavle v Kranjski gori, Belci in v Zirovnici. Ob tem obisku so vojakom predvajali predavanje z diapozitivi z naslovom »Od Jadrana do švicarskih Alp«. Predaval je znani alpinist Pavel Dimitrov. S predavanjem in skromnim darilom so graničarjem čestitali k njihovu prazniku, 15. avgustu. Po končanem predavanju so imeli v vseh karavlah razgovore o njihovem delu in nalogah na meji, o njihovih načrtih, o vtisih iz naših krajev in podobno.

Radovan Stankovič, doma iz Osijeka, je na nekaj vprašanj takole odgovoril:

Kakšni so mladi in ostali vaščani na Belci, kjer služiš vojaški rok?

Vsi so zelo preprosti, tovariški in vljudni. Posebno pa še mladi, ki so večkrat obiskali karavlo. Vsi želimo še več srečanj, predavanj in razgovorov. Omenim naj tudi naš obisk v Železarni in današnje predavanje. Čudovito!

Okrog Osijeka je sama ravnina. Kako se počutiš med gorami?

Počutim se kot da sem na dopustu, ne v vojski. Pri vas je zelo lepo, posebno pozimi.

Desetarja Surop Pola, ki je doma iz Somborja, smo vprašali, kaj mu bo najbolj ostalo v spominu od vsega, kar je doživel v službi na meji.

Vsekakor mi bo ostal v spominu prvi dan na karavli, ko nas je komandir peljal po graničarskih poteh in nam pokazal mejnike med obema državama. Ko sem prvič peljal stražo na dolžnost, sem bil zelo v skrbeh, kajti naša služba ni lahka.

Kaj boš zdaj, ko boš slekel vojaško obleko in se vrnil domov?

Ostal bom na kmetiji. Sem poročen in zame je pohajkovanje mimo. Sicer pa je tako bolje.

Kaj meniš o predavanju? smo vprašali Madić Antona iz Brčkega.

Predavanje mi je dopolnilo znanje o vaših prelepih krajih. Velikokrat sem opazoval in občudoval te gore, zdaj pa jih poznam tudi po imenu. Menim, da bi moralo biti več podobnih predavanj in več srečanj, da bi lahko čim boljše spoznal vaše kraje in ljudi.

Kmalu boš šel domov. Zanima nas, kje se boš zaposlil?

Kot profesionalni nogometaš bom nadaljeval svojo kariero. Tek za denar, saj to delajo vsi.

Kje boš igral oziroma koliko časa že igraš?

Igral bom za klub Jedinstvo, ki tekmuje v II. zvezni ligi. Nogomet igram že osem let. Začel sem v osemletki, ne vem pa, kdaj bom končal.

Tako so govorili graničarji, ki služijo rok na Belci. Čez nekaj dni smo organizirali predavanje v Zirovnici in tudi tam povprašali fante, kaj menijo o naših krajih in ljudeh.

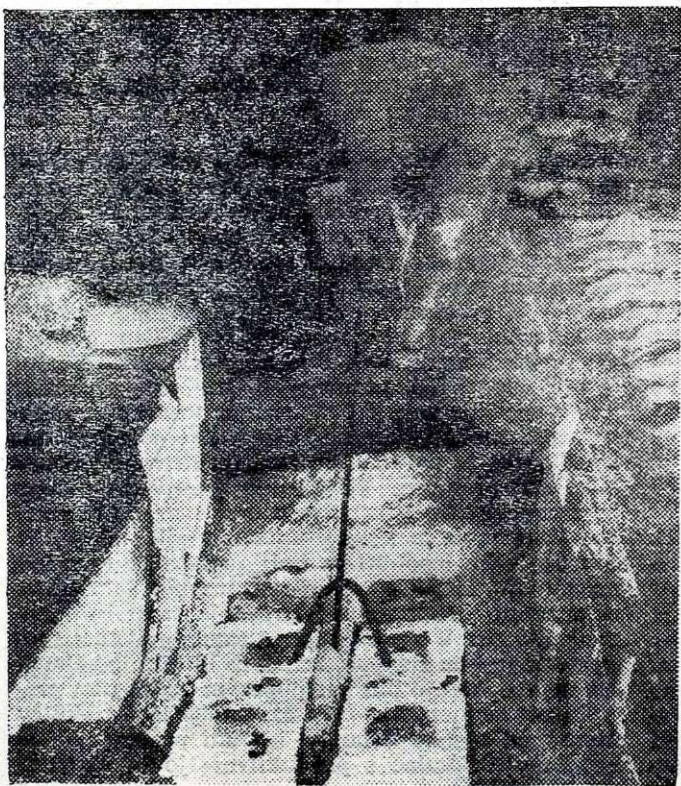
Bošić Ljubiša, doma iz Tuzle:

Kako si se počutil kot vojak — graničar v naši občini?

V začetku se nisem mogel nagledati lepot Gorenjske. Posebno lepo je bilo na vrhu Stola, od koder je prelep razgled po vsej dolini.

Kmalu boš zapustil karavlo. Kam nameravaš po odsluženem roku?

Šel bom v tujino, verjetno v Avstralijo k bratu. Mislim, da bom lahko dosti zaslužil, spoznal pa bom tudi več ljudi in krajev.

Kolikokrat v osmih urah se sklani nad žarečo lavo?

Tokić Ljubiša, doma iz Beograda.

Tako kot drugi, ki pridejo z mestnega vrveža v gorsko tišino, sem tu zelo zadovoljen in srečen. Med seboj se zelo razumemo, saj smo skoraj kot bratje. Ko se vrnem domov, se bom zaposlil. Ne vidim rešitve v tem, da bi odšel v tujino, saj se da tudi pri nas pošteno zaslužiti, le če pridno delaš. Saj tudi v tujini ne podarjajo lepih zaslužkov kar tako. Včasih je treba tudi stradati in marsikaj spregledati in molčati.

Tako razmišljajo graničarji v naši občini o nas, mladih občanin o delu in tudi o dekletih, ki jih čakajo. Rdeča nit naših pogovorov pa je skoraj zahteva in obveznost: več srečanj, več tekmovanj, več obiskov in več predavanj!

fk

Mladinski aktivist

Rekli bi: mladinski aktivist je človek, ki aktivno dela v mladinski organizaciji, naj bo to po službi, v soboto, nedeljo ali na praznik. Skratka mladenič, poln upanja, energije, organizacijskih sposobnosti. Mladenič, ki jemlje stvari zelo resno, včasih tudi preveč resno, se ob problemih razburja, jih skuša reševati, se dogovarja, prepričuje, hodi s seje na sejo, četudi včasih ni rezultatov, zapravlja svoj denar za avtobuse in še za marsikaj. Ves svoj prosti čas izkoristi za delo v mladinski organizaciji, zraven pa je aktiven še marsikje: morda pri tabornikih ali planincih, morda na kulturnem področju, morda na športnem. Skratka, ima poprečno pet funkcij, ki so vse odgovorne in vse zahtevajo dosti dela in časa.

Njegovo nasprotje: mladenič, ki nikjer ne dela. Ni mu mar niti za šport in kulturo, še manj za kaj drugega, ne ve, kaj se menijo na sejah, posvetih, konferencah, občinih zborih. Vrne se z dela, se odpočije, in ima dosti časa za honorarno delo. Televizor, vsi gospodinjski pripomočki, avto, pa še marsikaj. Skratka, človek, ki je znal poskrbeti zase in svoj standard. Ti so v večini.

Ta mladinski aktivist je bil poprečen učenec v osemletki. Toda delo v kroških ga je zanimalo — organiziral jih je in vodil. Včasih je delal v pionirski organizaciji, zdaj dela v mladinski. Učenje, povezano s prakso. Spoznava družbo, njene probleme, nauči se pisati zapisnike, poročila, nauči se poročati na sejah, voditi konference, organizirati razgovore in srečanja, proslave, tekmovanja. Iz osemletke gre morda v poklicno šolo. Se vedno je aktiven. Kot da mu je to delo v krvi in brez njega že ne more več. Dela, izgublja čas, svoj prosti čas, njegovi vrstniki pa tekajo za dekleti, pijejo po gostilnah, kartajo, gledajo kriminalke in kavbojke. Naš mladinski aktivist se zaposli. Po delovnem času se komajda utegne najesti in že gre v akcijo. Seja na občini, razgovor z vodstvom aktiva, seminar v Bohinju, razgovor — razgovori, seja — seje, konferenca — konference. Njegovi vrstniki pa tačas delajo. Marsikaj. In služijo lepe denarce za avto in hišo, pa še za marsikaj.

To pa še ni vse. Ne, ne. To še ni podoba našega mladinskega aktivista, poprečnega mladince, ki nima časa zase in za dekle. Sporekel se je z njo, ker jo zanemarja. Nima časa. Zdaj seja, zdaj razgovor, zamuda pred kinom. Konec. Pa nič zato.

Po splošnem ljudskem mnenju je: ali neumen, ali častihlepen, ali karierist ali, ali... Skratka, nič dobrega. Brez perspektive. Hotel je nadaljevati študij, pa so ga tovariši pregovorili: Samo še to leto, saj veš, da nam manjka kadrov, da brez tebe ne moremo. Ostal je. Ne le to leto, tudi naslednje in še eno. V službi ne napreduje. Zato še nima stanovanja in se stiska v sobici pri starših. Prepira se z njimi, jih prepričuje in dokazuje. Brez uspeha. Tista pesem z dekletom se ponovi enkrat, dvakrat, perpetuum mobile. Se vedno se ne razburja, še vedno vztraja. Verjame v mladino, verjame v organizacijo, verjame vase in v svoje delo. Ljudsko mnenje: Nepopoljšljiv je, morda celo neumen. Kdo bi to vedel. On ve.

Toda zgodi se marsikaj. Tudi v njegovih akcijah ni vse najbolj prav, včasih ga tudi polomi, največkrat se ukvarja s finančnimi problemi. Za nekaj dni obupa, pa spet nadaljuje. Ni kaj reči, ta mladinski aktivist je vztrajen. Trmast in ponosen. In tak bo ostal za vedno. Edinole če ga ne bo kdo pregovoril, naj vse skupaj pusti, naj raje zasluži kje kak dinar poleg plače. In če ne bo prišel do spoznanja, da daje organizaciji sebe, ona pa mu ne daje ničesar. Včasih kaka pohvala, priznanje, ime v časopisu. Pa vendar. Večina ljudi še ni spremnila svojega mnenja. Tudi o tem razmišlja. Ve, da ljudje premalo vedo in znajo, da se morajo učiti, da morajo neke delati, da morajo razumeti vse, kar se pri nas dogaja, da morajo spreminjati sebe in svojo okolico. Prepričuje in uči, organizira predavanja in seminare, rezultatov pa ni in ni. Ali pa so malenkostni. Komaj da se jih opazi.

Zaveda se, da hoče biti naša družba napredna, zdrava, razmišljajoča, hoče ji pri tem pomagati, ker je kljub vsemu še vedno malomeščanska, ker ne razmišlja, ker je potrošniška in konformistična, ker je... ogromen razloček med besedami, deklaracijami, željami in hotenji in med našim delovnim človekom, med našimi ljudmi. Pa razmišljamo, če znamo in če se nam sploh ljubi.

P. S.

Kakršna koli podobnost s komerkoli je zgolj slučajna. Vseeno pa tole pisanje ni brez osnove.

milan

Požrtvovalna in nesebična pomoč v nesreči

Pred kratkim so se vrnili iz našega počitniškega doma v Biogradu na moru sodelavci, ki so bili na dopustu v izmeni od 24. julija do 5. avgusta. Takrat je bil v Biogradu na moru tudi naš sodelavec Ivan Strgar iz tehničnih služb vzdrževanja, ki nam je povedal nekaj več o dnevih, ki jih je preživel na dopustu. Tov. Strgar je med drugim omenjal tudi prometno nesrečo našega sodelavca Saša Sodja blizu Zadra. Na dolgo pot z Jesenic v Biograd so se odpravili z osebnimi vozili naši sodelavci Janko Ferik, Anton Jensterle in Sašo Sodja. Toda med potjo se je zgodila prometna nesreča. Sodelavca Jensterle in Ferik sta pomagala kolikor je bilo v njunih močeh. Večkrat je bilo treba na pot v Zadar, kjer je v tamkajšnji bolnici ležal hudo poškodovani sodelavec tovariš Sodja.

Tov. Strgar nam je povedal, da so za nesrečo tov. Sodje in njegove družine zvedeli zelo hitro v našem počitniškem domu v Biogradu. Vsi, ki so bili na letovanju, so sočustvovali in želeli, da bi se ne zgodilo najhujše. Žal temu ni bilo tako in je sodelavec Sodja čez nekaj dni podlegel hudim poškodbam. Vsi, ki so bili v Biogradu na moru, so bili pripravljeni, da po svojih močeh pomagajo, kolikor pač morejo. Tudi tovarniški odbor OO sindikata Železarne je pokazal vso pozornost in razumevanje, prav tako tudi trgovsko podjetje ZARJA Jesenice.

Teh nekaj vrstic smo napisali zato, da bi opozorili na lep primer tovariške nesebične in požrtvovalne pomoči, ki so jo naši sodelavci v takih primerih že nudili. Pripravljenost vseh naših sodelavcev, ki so bili na dopustu, zlasti še tov. Ferika in Jensterla, pa naj bo zgled vsem, ki bi kdaj pozneje doživeli tak primer, kjerkoli bi se nahajali.

Železarski globus

ZDA — So najmočnejši izvozniki starega železa na svetu. Leta 1970 so izvozili 10 milij. ton te železne surovine. Najpomembnejši kupec so bile japonske železarne s 5 milij. ton. Evropske države so kupile 2 milij. ton, od tega največ Španija 1 milij. ton in Italija 450.000 ton.

Kako povečati vpliv in moč sindikatov v družbi

(Nadalj. s 3. str.)

delu je mogoča le na temelju dosežkov gospodarjenja. V tej zvezi se bodo sindikati takoj lotili organiziranih in usklajenih proučevanj tega vprašanja.

Posebej sindikati opozarjajo, da je potrebno takoj ustanoviti posebno delovno organizacijo, ki bo strokovno spremljala usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov — kakor to predvideva zakon.

Noben delavec manj kot 1.000 dinarjev mesečno za redno delo v rednem delovnem času

je prav tako cilj, za katerega se bodo zavzemali sindikati. V letu dni, odkar so sindikati predlagali 800 dinarjev kot najnižji zaslužek, so se zelo dvignili življenjski stroški, okrepilo pa se je tudi spoznanje, da gospodarski napredek ni mogoč ob nizki ceni delovne sile.

Sindikati bodo pri oblikovanju politike cen in pri odločitvah o spremembi cen zahtevali, da se spremembe pretehtajo tako z ekonomskih

kot socialnih vidikov in predvidijo tudi potrebni ukrepi za eno ali drugo vrsto posledic. Podpirali bodo vse akcije, ki bodo postopno le pripomogle k ustalitvi trga in cen. Nestanovitnost cen in njihovo naraščanje je poglavitni vir nerazpoloženja med članstvom. S teh razlogov bodo sindikati stalno spremljali gibanje cen, zlasti življenjskih potrebščin, razmerje med življenjskimi stroški, osebnimi dohodki in proizvodnostjo ter bilance samoupravnih skladov.

Zavzemali se bodo za odpravljanje družbeno nesprejemljivih in negativnih pojavov socialne diferenciacije.

Sindikati vztrajajo:

— na uresničitvi družbenega dogovora o otroškem varstvu (in predloga sindikata, da se takoj poveča otroški dodatek),

— na uresničevanju družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju dijakov in študentov,

— pri predlogu sindikatov, da diferencirano subvencioniramo stanarine in da prednostno gradimo družbena stanovanja za delavce z nizkimi osebnimi dohodki.

Sindikati podpirajo predloge za take instrumente davčne politike in politike pri-

spevkov, ki bodo obremenjevali ne le osebne dohodke, ampak tudi ostanek dohodka.

Sindikati vztrajajo pri pobudi, da ustrezne službe bolj natančno spremljajo pojave socialne diferenciacije in da se čimprej lotimo temeljitejših proučevanj in ukrepov na tem področju.

Delovni pogoji in varstvo pri delu

Sindikati bodo podpirali politiko, ki bo ohranjala delavca čim dlje na delovnem mestu, preprečevala njegovo invalidnost in prezgodnjo upokojevitost. Proučuje naj se možnost za boljše preventivno zdravstveno varstvo delavcev in zahteva uvajanje preventivnih varstvenih ukrepov pri delu. Vztrajati na brezplačnem preventivnem zdravljenju vseh tistih delavcev, ki delajo na najtežjih delovnih mestih. Proučevati možnosti, da se na temelju samoupravnega dogovarjanja nekatere zadeve s področja zdravstvenega zavarovanja poenotijo in skupno financirajo, ali da se razširijo rizične skupnosti (npr. pri bolnišničnem zdravljenju).

Poleg spremljanja uveljavljanja 42-urnega delovnega tedna, bodo sindikati vpliva-

li na izboljševanje delovnih pogojev (topli obrok, prostori za počitek, kulturna ureditev okolja in podobno). Posebno pozornost pa posvetiti zelo težavnim delovnim mestom in poklicem. Še prav posebno pozornost posvečati delovnim razmeram, v katerih delajo ženske in mladina.

Sindikati bodo proučevali in predlagali potrebne ukrepe za omejevanje nočnega dela žensk in zahtevali programe za omejevanje.

Med nalogami sindikatov na tem področju je tudi zavzemanje za to, da so zagotovljene možnosti za nujno rekreacijo delavcev in njihovih družin ter vztrajati na zahtevi, da so regresi za odhiti od 300 do 600 dinarjev na zaposlenega in da se letno valorizirajo. Zavzemali se bodo tudi za to, da bodo boleznine, ki jih izplačujejo delovne organizacije, najmanj 80 % osnove.

Dopolnila zvezne ustave narekujejo načrtno dejavnost sindikatov

Predvsem XXI. dopolnilo, ki opredeljuje položaj delav-

nega človeka v družbeni reprodukciji in XXII. dopolnilo, ki celoviteje ureja odnose med delovnimi organizacijami. V zvezi s tem bodo sindikati proučili in predlagali rešitve za doslednejše uveljavljanje temeljnih organizacij družbenega dela, kot osnovne oblike neposrednega upravljanja. Na osnovi analiz bodo sindikati sprejeli tudi stališča o samoupravnem položaju delavcev v dislociranih obratih oziroma organizacijah združenega dela. Sindikati bodo preprečevali vse oblike odtujevanja dohodka in spodbujali uveljavljanje novih oblik prelivanja dohodka med delovnimi organizacijami na osnovi udeležbe v novoustanavljenem presečenem delu.

Pospeševali bodo razne oblike združevanja delovnih organizacij in proučevali organizacijo samoupravljanja v njih, da bi lahko dobre rešitve posplošili in posredovali drugim, obenem pa zavračali morebitne zahteve po odtujevanju upravljanja od osnovnih proizvajalcev.

Sindikati bodo prispevali svoj delež tudi pri uveljavljanju ustavnih načel pri organizaciji upravljanja poslovnih bank, zavarovalnic in uvoznizvoznih podjetij. Proučevali

(Nadalj. na 10. str.)

Sestanki delovnih skupin

2.8. — STROJNO VZDRŽEVANJE — SREBRNJAK — ŽERJAVNI — Kljub temu, da niso imeli poškodb, opozarjajo na večjo previdnost na delovnih mestih ter na dosledno uporabo osebnih zaščitnih sredstev. Izdelati nameravajo zaboje, v katerih bodo hranili potrošni material in varnostno opremo. Nekaj pripomb so imeli k predlogu samoupravnega sporazuma, nato pa so vzeli na znanje informacijo o prenosu orodja, s katerim so zadovoljeni, iz skladišča na Jesenicah v skladišče Javornik. Za dve prosti delovni mesti ključavničarjev specialistov je treba objaviti razpis in kandidate izbrati na podlagi testa. Skupina mora biti obveščena prej, preden bo izvedena reorganizacija oddelka, njihovo mnenje pa mora biti upoštevano. Naj bo kakorkoli že, vedno jih je premalo in fizično niso sposobni sproti in preventivno odpraviti okvar.

21.7. — VEN — NAGODE — STENOVEC — PLAVŽ — Na znanje so vzeli predlog samoupravnega sporazuma, nato pa obravnavali program dela elektro vzdrževanja. Čbčutno primanjkuje delavcev in zato nimajo prostih dni, delati pa morajo tudi v nadurnem delovnem času. Za redno preventivno vzdrževanje jim primanjkuje rezervnih delov, prav tako tudi ni na razpolago rezervnil. enosmernih motorjev za sint. r. naprave, čeprav so že naročeni. Tudi elektromaterial ni najboljši in zato nastajajo pogoste okvare. Vodilni električarji morajo točno voditi raportne knjige ter evidenco zastojev na napravah. Pripombe so imeli zaradi nove elektro delavnice. Postaviti bo treba žično ali zidano vmesno steno med delavnico strojnega in elektro vzdrževanja.

11.8. — ELEKTRODNI ODDELEK — TERSEGLAV — BABIČ — REZALNICE, ZAVIJALKE IN OPLAŠČEVALNICA — Plan v juliju je bil dosežen s 94 %, kar je bilo spričo pomanjkanja vodnega stekla in dopustov težko doseči in je to razmeroma dober rezultat. Formirani osebni dohodek na uro je za 2 % nižji kot v juniju. Delovne skupine se s takim načinom omejevanja OD ne morejo strinjati in je to v nasprotju s sistemom nagrajevanja po delu. V kolikor bo tudi v prihodnje obveljala

taka politika, bodo nastale težave pri odrejanju dela v prostih sobotah.

6.8.1971 — VALJARNA BELA — SOKLIC — OBLIKOVALNICA PROFILOV — Seznanjeni so bili z rezultati za julij. Rezultati so slabši tudi zaradi slabe kvalitete svitkov. Delovni skupini je bila posredovana informacija o planu za avgust.

Zaradi neustreznega valjanja imajo težave in okvare, kar vpliva na dobit — izplen. Način premiranja ne ustreza, ker je vezan samo na količino, ne pa tudi na kvaliteto valjanja. Higienške prostore urejajo zelo počasi, ljudje pa se pritožujejo zaradi pomanjkanja vode in kabin, ki so brez zaves. Postavljeno je bilo vprašanje povečanja skupine za vodjo linije rezanja in sicer iz 8. na 9. skupino. Razpravljali so še o redu, disciplini ter ukrepih za varstvo pri delu, ki jih bo treba zaostri.

9.8. — VALJARNA BELA — LOGAR — ADJUSTAŽA STEKLA — Obravnavali so izpolnjevanje proizvodnega načrta za linijo rezanja, krožne škarje ter oblikovalnih progah. Na teh progah je bila dosežena rekordna proizvodnja 1.310 ton hladno oblikovanih profilov, dobit — izplen pa znaša 96,0 %. Več pozornosti bo treba posvetiti kvaliteti ter dobitju. Na sestanku je bilo postavljeno vprašanje glede tarifnih postavk za vodjo linije rezanja in manipulant. Skupina meni, da je za tako odgovorno delovno mesto postavka prenizka in predlaga usklajitev s sorodnimi delovnimi mesti v valjarni Bela. Skupina je bila ponovno opozorjena na polno izkoriščanje delovnega časa ter na red in disciplino v obratu.

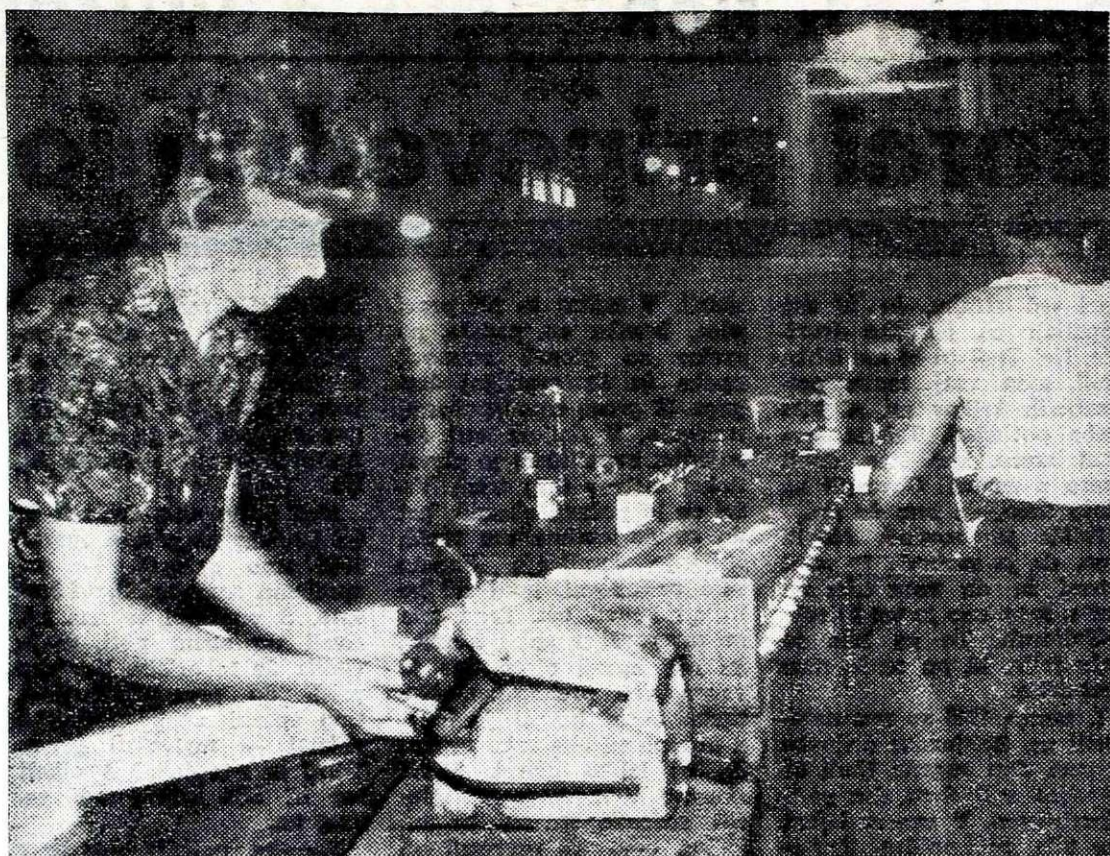
27.7. — VALJARNA BELA — KNIFIC — BLUMING — STEKEL — Obširneje so govorili o proizvodni problematiki za mesec junij. Sporno vprašanje je v tem, ker je izmena imela največjo proizvodnjo, je pa dosegla manjši odstotek OD, kar ni v skladu oziroma sorazmerju novega odnosa. Beseda je tekla tudi o akcijskem programu, ki ga bodo izpolnili, če si bo vsak posameznik prizadeval, da bo s svojo aktivnostjo in novimi postopki prispeval k skupnemu delu. Delavci so bili seznanjeni z novim samoupravnim sporazumom.

11.8. — ELEKTRODNI ODDELEK — LIPUSČEK

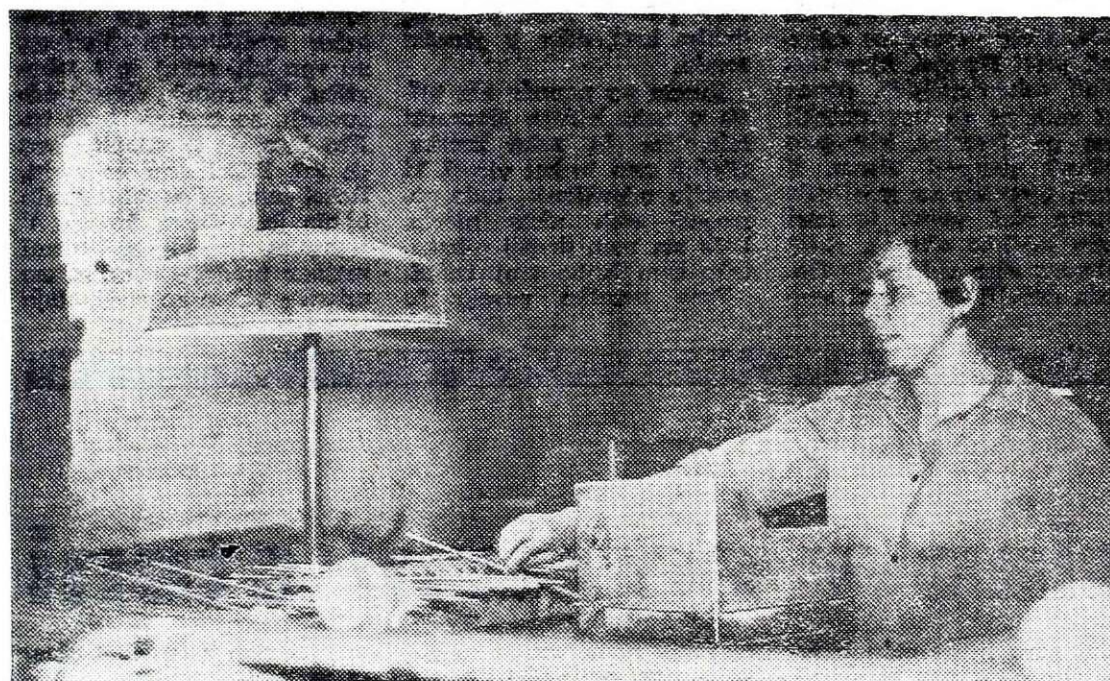
— **MAČEK** — Prisotnim članom delovne skupine so bili posredovani podatki o izpolnjevanju proizvodnega načrta za julij in o nagrajevanju. Na sestanku je bilo postavljenih več vprašanj in sicer: zakaj takšna razlika gibljivega dela OD med proizvodnimi obrati in upravnimi službami, ali je treba povečati proizvodnjo zaradi interesa celotnega podjetja in s tem porušiti že vpeljani 42-urni delavnik, zakaj morajo biti člani delovne skupnosti elektroodnega oddelka kaznovani z odvzemanjem osebnega dohodka, če morajo v interesu podjetja delati 48 ur tedensko, kar predstavlja povečanje OD iz normalnega poprečja. Obratovodstvu so naročili, naj poroča o realnem doseženem OD po proizvodnji in izplačanih OD ločeno po mesecih za minulo polletje. Zahtevajo izplačilo OD na osnovi proizvodnje brez odbitkov. Na omenjena vprašanja želijo odgovor do 25. avgusta, v nasprotnem primeru pa bodo uveljavili z zakonom predviden 42-urni delavnik, ki velja tudi za vse ostale delovne skupnosti v tovarni.

27.7. — UPRAVNE SLUŽBE — inž. NEMEC —

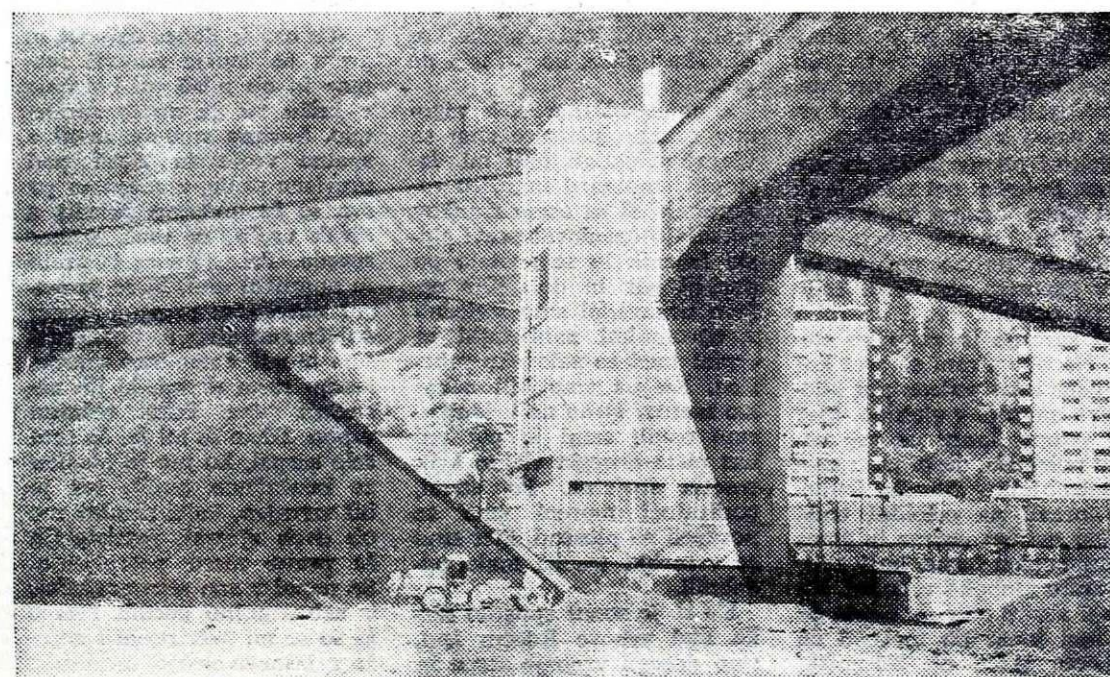
ENERGETSKO GOSPODARSTVO — Inž. Nemeč in inž. Bizjak sta povedala nekaj več o akcijskih programih in obširneje obrazložila akcijski program Železarne. Prisotni so se s predlaganim akcijskim programom strinjali, pripominjajo pa, da so v programu premalo poudarjene naloge, s katerimi naj bi zmanjšali specifično porabo energetskih medijev, kar je za ekonomično poslovanje zelo važno, posebno še, ker so posamezne vrste energije zelo deficitarne in tudi cena goriv energije močno narašča. Vodja energetskega gospodarstva je povedal, da ima tudi služba izdelan akcijski program, ki vsebuje ukrepe in naloge glede racionalne porabe vseh vrst energije in goriva. Prav tako je konkretno obrazložil naloge, ki jih bo treba izpolniti za bolj racionalno uporabo mazuta in kisika v talilnicah, mazuta in butana v ogrevnih pečeh ter za ogrevanje sanitarnih naprav. Razprava o predlaganem samoupravnem sporazumu je bila živahna. Pripomb ni bilo, poudarili pa so, da morajo biti samoupravni sporazumi pravočasno sprejeti, ker bo tako omogočena ukinitve limite na osebne dohodke in tudi prehod na nagrajevanje skladno s produktivnostjo in rezultati gospodarjenja.

Sodelavka pri pakiranju elektrod

Kontrolorka elektrod

Del naprav nove aglomeracije

**(9) Narava je kruta
kadar se maščuje**

NASTANITEV IN PREHRANA

SKOPLJANSKE izkušnje so znova dokazale, da so ob potresih, razen reševanja in skrbi za poškodovane — prehrana in oskrba prizadetega prebivalstva najbolj pereči in občutljivi primeri. Težavnost in zapletenost teh vprašaj izvirajo iz dejstva, da so deloma ali popolnoma uničeni celotni stanovanjski fondi, materialno-tehnična kadrovska podlaga trgovine in gostinstva, komunalne naprave (vodovod, kanalizacija, električno omrežje), paraliziran je celoten sistem za oskrbo prebivalstva. Gospodinjstva z vsemi svojimi priključki prenehajo funkcionirati kot temeljne celice pri skoraj vseh družinah.

V enem zamahu ni mogoče zajeti vseh problemov v zvezi s preskrbovanjem prebivalstva, ki je po potresu praktično na ulici, brez strehe nad glavo. Če gre za pomoč v glavnih artiklih — hrani, obleki in nastanitveni opremi, mislimo predvsem na tujo pomoč. Glede virov najbolj kritičnega blaga je težko pritrditi stališču, da ne bi smeli maksimalno (vendar organizirano) uporabljati vseh trenutnih rezerv v prodajalnah in skladiščih trgovskega omrežja.

Problem množične nastanitve prebivalstva v tej situaciji ne izvira le iz obsega razdejanega in uničenega stanovanjskega fonda, ampak tudi iz dejstva, da ljudje ne zapuščajo svojih domov zaradi tega, ker so poškodovani, temveč zato ker se bojijo novih potresov in rušenj. To pa je tudi glavni vzrok, da v prvi fazi po potresu ni mogoče računati niti s tistim delom stanovanjskega sklada, ki je ostal nepoškodovan. Če primerjamo ta problem nastanitve s težavami z nastanitvijo po vojnih razdejanjih postane jasno, da je prvi mnogo težji, ker lahko ljudje stanovanja, ki so ostala nepoškodovana, v vojni brez skrbi uporabijo, kar pa ob potresu ne morejo storiti. Najbolj pereča faza nastanitve je takoj ob potresu. V tej fazi je bila najboljša rešitev v SKOPLJU — takojšnja evakuacija v sosednja mesta, nastanitve pod šotori in razna imenitna mesta.

Iz vsega tega kar je bilo doslej rečeno o težavah pri nastanitvi — velja tudi za organizacijo kolektivne prehrane. Družinske prehrane po potresu pravzaprav ni več, nastopi pa režim kolektivne prehrane. Organizacija kolektivne prehrane za prizadeto prebivalstvo je torej poseben primer z vso svojo načrtno, kadrovsko in materialno vsebino. Takšen sistem prehrane imamo samo v armadi (redna vojska!) ki je, kot vemo iz dosedanjih izkušenj vselej prva priskočila na pomoč tudi glede kolektivne prehrane. Če lahko na to pomoč računamo ob elementarnih nesrečah (potresi, poplave) v vojni to ne bo mogoče.

Množična kolektivna prehrana pa v SKOPJU ni trajala dolgo, saj se je število prebivalcev sčasoma zmanjšalo. Po potresu so v SKOPLJU, poleg kolektivne prehrane organizirali tudi suho in konzervirano hrano, bodisi iz lastnih zalog ali pa iz dospele pomoči od zunaj.

Posebno težavo je v SKOPLJU predstavljala voda, saj jo je primanjkovalo tako za pripravo hrane, kot za pitje. Dostava vode je bila organizirana z avtocisternami. Pri reševanju prehrabnenih problemov gre poleg JLA vsa zahvala RK, ki je ob pomoči Lige nacionalnih društev RK prevzel nase skrb za prehrano otrok.

SKOPSKA katastrofa je široko odjeknila ne samo v državi, temveč tudi po svetu. V kratkem času je SKOPLJE postalo vzor in simbol mednarodne solidarnosti.

POMOČ IZ DOMOVINE IN INOZEMSTVA

V toku prvega dne je prispelo v SKOPLJE iz ostalih republik:

- 7 vojaških kirurških ekip
- 17 preventivno-medicinskih ekip
- 3 neuro-psihiatrične ekipe

in iz Slovenije: 3 kirurške ekipe, ena higiensko-epidemiološka ekipa ter ekipa za identifikacijo iz sodno-medicinskega inštituta v Ljubljani.

Materialna pomoč, ki so jo namenili domači darovalci je znašala 120.000.000 S din. (podjetja, ustanove, posamezniki).

Grenki so spomini na taborišča

Petindvajset let je minilo, odkar so v naših gozdovih zadnjikrat zatrepetale veje dreves od krutega, morilskega orožja, ki je bruhalo smrt na vse strani. Naša domovina je dočakala težko priborjeno svobodo.

Desetletja so minevala, gospodarji so se menjavali. Slovenec pa je ves ta čas gnojil zemljo s svojo lastno krvjo. Ni pedi zemlje, kamor bi ne padle znojne kaplje prepotenih, zgaranih, zasuzjenih ljudi.

Zadnja leta naše borbe so bila najhujša. Dobrava je majhna, a je vseeno kruto občutila štiri leta krvavega boja. Sedemkrat je bila bombardirana. V teh napadih je ostalo več družin brez doma, prenehalo je biti tudi srčice sedemletnega dekletca, ki ni poznalo vojne, a je že bila sama žrtev te strašne moritve.

Vaščani so med prvimi odhajali v gozdove. Zlasti v velikem številu so se odzvali partizanskemu pozivu 1944. leta. Odšli so v vse kraje Slovenije. Tedaj je sovražnikova moč že pešala. Se z večjim zaupanjem v srcu so se borili, da bi lahko čim prej objeli svoje domače v svobodni domovini.

Tisto zimo se je poslovil od družine tudi Ozebkov Franc. Ni vedel, da ga dolgo ne bo domov. Devet mesecev je izpolnjeval povelja komandantov; vse naloge je izpolnil častno. Večkrat je le za las utekel smrti.

Ko sem ga obiskala, mi je pripovedoval o svojih doživetjih. Najbolj so se mi vtisnili v spomin meseci njegovega ujetništva, a tudi sam je o tem pripovedoval nekam drugače. Zeli, da bi nihče nikoli več na svetu toliko ne pretrpel, kot je v tistih dneh on.

»8. 11. 1944. sva odšla s prijateljem Janezom Trojancem v Topole. To je partizanska vas v Selški dolini. Najin namen je bil, da poiščeva obveščevalca za ljudsko zaščito. Ko sva prišla v vas, naju je opazila neka ženska, a nisva se menila za njo in za njene bliskajoče se oči. Raje sva odhitela k partizanski družini, kjer sva dobila nekaj navodil, še prej pa so nama napolnili prazne želodce, v katerih so nama pajki že predli mreže. Ko sva stopila v hišo, je ženska, ki naju je opazovala, odhitela v Dolenjo vas po žandarje. Ti so obkolili hišo in naju zalotili ravno pri matici. Ne preveč prijazno so naju zvezali drugega poleg drugega, nama pobrali vse podatke, ki sva jih nosila s seboj, ter naju odpeljali v Selca. Bil sem vesel, da so bili podatki izmišljeni.

Tisti dan so prišli belogardisti z avtomobili po slamo, obenem pa so naju odpeljali v Škofjo Loko. V mraku smo prispeli. Še isti večer so

prišli k nam belogardisti, žal mnogi med njimi domačini, ki sva jih dobro poznala. Za naju pa je bilo to usodno. Nagovarjali so naju, naj pristopiva k njim, toda odklonila sva ponudbo, ker sva jih predobro poznala. Pretepali so me toliko časa, da sem se onesvestil. Janez pa jih je dobil manj, ker je bil šele pet tednov partizan. Kot živino so naju spet odpeljali v sodne zapore, kjer so mene vrgli v bunker, Janeza pa so zaprli z drugimi političnimi zaporniki. Od tu so naju odpeljali v Begunje, kjer sva preživela več kot štiri dolge mesece. Dnevi so se vlekli. Uro za uro so odhajala izmučena, koščena telesa na dvorišče ali v Drago. Surovo povelje — nato so odjeknili strelji. Zdelo se mi je, kot da so puške naperjene vame in da je z vsakim strelom v meni več krogel, ki mi večajo bolečino.

Danes so odpeljali znanca, gostilničarja iz Javornika. Kaj jim je storil ta človek, da so ga s puškinimi kopiti pobili na tla in ga brcali z okovanimi čevlji? Moral je umreti! Ampak zakaj? V meni je kljuvalo vprašanje, ki ni dobilo odgovora.

Nekega dne so me odpeljali na prisilno delo v Poljče. Tja sem hodil vsak dan. O, kako je moje srce vriškal! Pa ne zato, ker nisem

Spomini iz NOB

Borci pripovedujejo

imel več strahu, da bi me odpeljali na jetniško dvorišče. Ne! Tudi tu bi me lahko ubili, toda vsaj tistih pretresljivih krikov mi ni bilo treba poslušati. Takrat sem imel srečo, ker sem dobil zvezo z znanci. Obvestili so mojo ženo, da sem še živ.

Prišla je pomlad. Mislili smo, da je svoboda že pred durmi in da nam trka na vrata, zato smo jo vsi še teže pričakovali. To so bile le naše želje, ki pa se še niso uresničile.

1. marca 1945 so nas natočili na italijanske živinske vagon. Dva vagona ljudi so odpeljali v Dachau, dva pa v Mauthausen. V tem zadnjem sva bila tudi midva. Transport je prispel na Jesenice med osmo in deveto uro dopoldan. Ravno takrat je bil alarm zaradi letalskega napada. Naše vagonce so odpeljali proti Hrušici, kjer smo ostali celo dopoldne. Okrog pol enih pa so nas zavlekli spet na Jesenice, kjer smo doživeli ponovni alarm. V istem trenutku so zažvižgale bombe. Naš vagon je imel samo majhno okence, skozi katerega smo videli le nebo. Toda dovolj! Še preveč smo

videli. V zraku je bil pravi ples, bombe so padale, po zraku so plesali tramovi, opeka in še marsikaj drugega. Z grozo smo opazovali uničenje. V daljavi nad današnjim kopališčem je plaval nekaj metrov dolg tram. Vrtel se je počasi, okorno, kot da ga ne zanima ves trušč, zbijanje, lomljenje. Napeto sem pričakoval, kdaj mi bo izginil izpred oči. Tako sem se zaveroval v »ples trama«, da niti opazil nisem, da je vagon ves preluknjan. Natanko osem lukenj je imel, a nobena ni bila tako velika, da bi lahko človek zlezal skozi. V vagon so nas stlačili sedeminpetdeset in žalostno smo se prerivali od ene luknje do druge. Brnenje letal se je oddaljevalo od mesta, ki je v tako kratkem času postalo pust, porušen, uničen kraj, odet v zimsko meglo.

Kmalu po napadu sta prišla v našo bližino slovenski železničar in neka ženska. Gledali smo ju kot otroci, ki prosijo odpuščanja, toda pomagati nam nista mogla. Dala sta nam precej tobaka, tako smo lahko vsaj kadili. Prvo nemško povelje je

bilo očistiti zadnji tir. In že proti večeru so nas odpeljali v tujino. Nemo sem zrl v temo. Nisem vedel, ali bom sploh še kdaj videl domačo vas. To je bila tisti trenutek moja največja želja.

Med potjo smo doživeli še tri letalske napade. 4. marca 1945 smo prispeli. Že pri sprejemu smo vedeli, pri čem smo. S puškami so nas porivali po strmi poti, ki je vodila do taborišča. Ko smo prišli do prve stražarnice, smo opazili znak esesovske oblasti — mrtvaško glavo. Torej ta nas čaka? A nikoli me ni bilo strah, tudi takrat ne.

Nemška policija nas je v taborišču predala esesovcem. Ti so nas odvlekli k zidu. Začela se je predstava za sovražnika, za nas pa nesmiselno zasliševanje. Vsakega so vprašali, zakaj je v taborišču. Po kratkih, skopih odgovorih, so vsakega tepli toliko časa, da je sklonil glavo do tal. Prišel sem na vrsto. Rekel sem, da so me osumili uboja jeseniškega župana. V trenutku je bil pri meni majhen bradat človek in me udaril s kolom po glavi. Moje

telo se upo-
vzravnalo kot
še dan ne
takrat bil to
šal se besed
in »Lunan«,
je škrat
močno sem
tel v Priče.
in priti s
sveščem ot
ki so a mol

Prijat so
kopali ker
gače u Tu
gli, mpa ni
sem by gla
ran je časi c
je lep prame
las. Da smo
bile pone n
srajca skoraj
ko vsa jutro
devetih rezeba
šču.

Rano se
lile, tokljub
peljali Dach
ostal vauthat
je kmapo m
ubil n poljsl
je nas pri r
krompk.

V Dahu se
kaj da Nemč
propadsemna
njeno tulaci
peljali let
Münch Zaradi
ruske nte, si
kali. Tat se
za nastiko n
so bežna vse
ostali i. Ko
tolpe sse pod
jini. Bsmo s
prezebol živ
sem seen pre
chna. Sod so

Mitja Košir

Vodni slap v severni steni

Fičko brzi po lepi asfaltni cesti proti Courmayeurju in kar naenkrat se za ostrim ovinkom na koncu doline pokaže visoka gora. Njena južna ostenja se bleščijo v opoldanskem soncu in se razkazujejo v vsej svoji prostranosti in lepoti. Brenva in Freney, dve leti je že minilo od takrat, ko smo tam gori doživljali najlepše trenutke v svojem alpinističnem življenju. Kje je že to, danes pa greva z Marjanom v goste k Beli gori z drugimi, nič manj lepih načrti.

Fičko zapelje mimo zapornice pred predorom. Na hitro plačamo takso in izginemo v notranjost gore. Ko zopet zagledamo luč dneva na drugi strani, se nam odpre pogled na znano dolino. Okolica in mesto me spominjata na dneve, ki sem jih v družbi prijateljev preživel v tem koncu sveta, pod vrhovi gora, najvišjih v Alpah.

V mali slovenski koloniji, ki se zdi kot izgubljena v gozdičku za mestnim pokopališčem, se je govorilo o vsem mogočem, največ pa seveda o plezanju. Vsi smo imeli pred

seboj goro neuresničenih želja, vreme pa nas je skoraj teden dni vleкло za nos. Z Marjanom imava za seboj že dva nesrečna poizkusa v severni steni Druja. Prvi se je končal že na Montenversu zaradi dežja, drugi pa pod Lambretovo počjo v prvi tretjini stene zaradi snežne nevihte. Razočarana sva se obakrat vrnila nazaj v Chamonix.

Tokrat pa vse kaže, da gre zares. Dobršen del stene je že pod nama, ura pa še ni deset dopoldan. Vreme obeta vse najboljše, najino počutje pa je v glavnem na višini. Sediva na udobni terasi na robu med severno in zahodno steno. Na obe strani se svet kot v enem loku požene pol kilometra navzdol v globino, kjer pri vstopu Janez na vse načine poizkuša, da bi naju skozi teleobjektiv filmske kamere spravil na celoidni trak. Nekaj malega pojeva in vmes nama pogled željno boža zeleno trato globoko v dolini. Na drugi strani Mer de Glace pa se nad umazano moreno na zelenem griču ob železniški postaji Montenvers, bleščijo vsemogoče barve šotorov alpi-

nističnih nomadov, ki tu gori, dve uri hoda nad Chamonixom preživljajo vsa poletja in opravljajo vzpone v okoliških ostenjih. Z rezkim žvižgom, ki ga čujeva celo sem gor pod vrh gore, se najavi vlak, ki od tod izgleda kot otroška igračka, ko prihaja na postajo.

Z enim od te rdečih vagonov zobate železnice smo se včeraj pripeljali tudi mi. Izstopili smo med množico turistov, ki si za osem frankov prihajajo ogledovat pravi alpski ledenik in se gnetejo po postaji gor in dol. Kar nekaj nenavadni smo izgledali z ogromnimi nahrbtniki in cepini med to salonsko množico. Ko pa smo bili nekaj sto metrov stran na ledeniku, smo ostali sami in nič več nas nista dosegla vik in krik veselih turistov. Po strmi, podirajoči moreni smo se povzpeli na ploščad, kjer smo se v mehki travici malo oddahnili.

Ko se je sonce spustilo nizko nad vrhove Rdečih igel, smo dosegli vznožje stene in našli primerno mesto za bivač. Nebo se je še pred noč-

jo prevleklo z temnimi oblaki in s strahom smo pričakovali prvih deževnih kapelj. Ali bo tudi tokrat zastoj ta pot do sem? »V tretje gre rado«, je uganil Marjan.

»Če nas še danes namoči, si grem na morje zdraviti revmo« in ob misli na bolečine v križu me je mrzlo spreletelo. Skrbno smo se zavili v spalne vreče in zlezli pod previsne skale, z Janezom pa sva se še dodatno pokrila z bivak vrečo, za vsak primer seveda. Prižgal sem cigareto in opazoval dim, ki se je dvigal navarnost proti nizkemu oblačnemu stropu, potem pa sem utonil v nemirno spanje, lastno vsem tistim, ki jih naslednji dan čaka težaven vzpon. Zdelo se mi je, da sem šele zaspal, ko me je Marjan že neučakano budil, res je bil vztrajen, kajti zbuditi me ob dveh zjutraj, predstavlja že pravo mero potrpljenja. Še napol v snu sem pogledal v nebo, polno svetlih zvezd, ki so se mi prezirljivo smejele z jasnega neba.

(Nadalj. v prihodnji števil.)

MALI iz vrisa

telo se upognilo. Stalo je vzravno kot na začetku. Še dan ne vem, kje sem takrat bil toliko moči. Slišal sem besedo »Komme!« in »Luzan«, potem pa me je še enkrat udaril tako nočno sem z glavo odlel v pričet me je brcati n prati s palico. O ne-veščem obležal na tleh, ti so mokra in vlažna. Prijat so me odnesli v opalni ker bi me dvrača u. Tu so vse postrili, me pa niso mogli, ker em bi glavo ranjen. Iz an je asi curljala kri, ki e lepšamene umazanih is. Do smo cunje, ki niso ile pone ne hlačam ne rajcarakoraj goli smo ta-o vsa jutro od štirih do evetihzebali na dvori-ču.

Rane se mi počasi ce- le, tokljub temu so me eljali Dachau. Janez je stal v uthausnu, kjer ga kmapo mojem odhodu bil n poljski fašist, ker naš pri njem droben ompik.

V Dahu sem bil le ne- ij dr Nemčiji je grozil opadsemnajst dni pred eno tulucijo so nas odljali letališče blizu ünch. Zaradi bližajoče se ske nte, smo se umi- li. Tt se nihče več ni nasliko menil. Nemci bežaa vse strani, da bi tali . Kot izgubljene lpe se podili po pokra- ti. Bsmo sestradani in ezeblol živ, pol mrtev, n seen prebil do Mün- na. Rod so bile same

ruševine, sad tega, kar je Hitler zasejal.

Po nekaj dneh je pripeljal transport, okrašen s cvetjem, ki pa je že ovelo viselo na vlaku. Proga je bila marsi- kje porušena. Na Jesenice so nas pripeljali zavezniki z avtomobili.

Na ulicah je bilo čutiti dih svobode, a sreče ni bilo na vseh domovih. Mnogo družin je zaman čakalo na svoje očete, sinove. Le kanček upanja jim je tlel v najbolj skritem kotu srca, da se bo- do še vrnili. Se bodo zares? Tega ni vedel nihče.

Z Jesenic smo se odpeljali z vlakom na Bled. Peljal sem se mimo domačega kra- ja. Štiri leta ni kanila z mo- jega očesa solza, ko pa sem videl domačo hišo, so m tež- ke kaplje drsele po licih. Veter jih je sproti sušil in brisal sledove za njimi.

Vasi ni bilo več. Odšel sem še v Škofjo Loko. Domov sem se vrnil šele 15. avgu- sta. Tako vesel, kot sem bil takrat, verjetno ne bom ni- koli več.

Tako je zaključil pripoved. V njegovih očeh sem opa- zila čuden lesk, ki me je pre- tresel tako ali še bolj, kot besede same. Koliko stvari bi ta človek rad pozabil! A tedaj sem jasno spoznala, da strahot ne bo nikoli pozabil, pa naj živi v pravljicnem svetu, kajti pregloboko so prodrle vanj, preveč so ga ranile, preveč so ga oropale. Najbrž tako mora biti. Je prav tako?

Irena Sodja, 8. b
osnovna šola Tone Čufar

»Pa ni videti po vsem tem!«

»Lahko bi že rekli!« se umakne Vršan in stopi k mizi.

»Seveda, na krožniku naj ti prinesem, da vidiš, kar že vsi vidiijo; v uho naj ti zatulim, kar vsi golče.«

»Gospod, še ne razumem!«

»Ničesar ne razumeš, Vršan, ničesar! Ne vidiš, da Klemen blede.«

»Sem jaz kriv!«

»Oče si ti njegov. Če nisi ti videl prav, je krivda fantova manjša, ker je mlad.«

»Za svoje grehe odgovarjam, za tuje ne!«

»Tudi za tuje! — A sin ni tujec! Zato ti rečem, Vršan, tudi ti si kriv!«

Vršan za spoznanje prebledi in se nasloni s hrb- tom na steno. Glasno de župniku:

»Bom jaz oče otroku?«

Kakor bi gad pičil župnika, se zasuče in s sko- kom je ob starcu. V obraz mu zavihra bledica, oči ima široko razprte, usta so mu obstala odprta in beseda, v grlu ustavljena od začudenja, šele sedaj bruhne ven:

»Vršan!« zakriči župnik nad starcem in obe roki dvigne nadenj, kakor bi ga hotel zviška zabiti v pod. In še vnovič:

»Vršan, ti si nor!«

Potem pa se obrne nazaj, seže z dolgim kora- kom po izbi, se sesede na klop ob peči in roke mu omahnejo ob telo, kakor bi ga bilo božje zadelo. Nepremično strmi v nasproti stoječega Vršana, kakor bi se mu hotel z očmi v dušo upiti.

Vršan je tudi blede in skoro prestrašen je njegov obraz. Vendar silna moč gori v njegovem obličju, ko se mu utrga med zobmi:

»Ali še mislite, da sem slep in gluhi?«

In telo se mu nenadno vzpne izza stola kvišku.

Župnik še ne more v besedo. Preveč ga je izne- nadilo. Strmi in strmi v Vršana pa ne more pojmiti, ne more doumeti očeta v njem in moža.

Slavko Savinšek

Grče

(9)

Molk bije v sobi, kakor bi težko ura šla neko- daleč. V župnikovem srcu divja; komaj se s silo vzdržuje na klopi, z rokami se je oklepa, da se ne bi vdal divji jezi in planil nad starega, ki se mu vidi njegov obraz kakor poroga. Počas šele, sun- koma se dvigne župnik Mihael in stopi proti Vršanu:

»Te ni sram, Vršan?«

»Počemu?«

»Vprašaj? Veš, kaj si dejal?«

»Vem!«

»In?«

»Nič!«

Župnik obmolkne. Ne zna dalje, ne ve. Umakne se nazaj k peči. Vršan sede in vrže koleno čez koleno ter s prsti bobna po mizi. Župnikove oči strme v Križanega nad mizo. V popoldanskem polet- nem zraku škrti nekaj v sobi in škriplje skrivnost- no, pošastno, kakor bi se kamenita srca trla, in bije ob tla, kakor bi iz vroči, živih src kapljala kri. Župnikove ustnice šepetajo se premikajo, prsti v žepu krčevito objemajo molek.

Zamolklo, kakor ne bi iz njega prihajalo, prične župnik polagoma, počasi:

»Ali že dolgo veš, Vršan?«

»Mesec dni.«

»Ti je kdo povedal?«

»Ni. Sam sem videl.«

»In nisi šel vase?«

»Bolj ko Klemen.«

»Pa mu nisi ničesar dejal!«

»Bi radi, da bi ga ubil? Ogibljem se, da nisva nikdar sama!«

»Sebe bij, Vršan, sebe!«

»Čemu? Me itak tepe dovolj. Ker mi je nasadil sramoto v hišo!«

»Je! In ona tudi! Po zlu je šlo in ni bilo mogoče ubraniti!«

»Pustil bi jo bil, kakor sem hotel jaz, pa bi ne bilo te sramote.«

»Vršan, zakaj nisi popustil ti? Ali ni Liza kakor nalašč zanj? Ni pridna? Ni iz dobre hiše? Ni lepa, mlada? Ni skrbna? Viš, nimaš, da bi dejal: ni!« se ogreva župnik.

»Ni!«

»Ti praviš! Pa vzroka ne veš!«

»Vem!«

»In...? Povej!«

»Ker ja z nočem!«

»Vršan!«

»Da, ker sem še jaz gospodar in hočem da vzame tako, ki bo po mojem.«

»Vršan, ti si nor!« plane naenkrat župnik in se- znova požene po izbi. In nadaljuje:

»Srca nimate, duše so vam kakor zarjavelo že- lezel!«

»Čemu se pehate zanju?«

»Čemu?« postoji župnik pred Vršanom; »ker bom za njuni duši odgovor dajal!«

»Pa ste jima dali potuho in jo še dajete!«

»Vršan!« zakriči župnik in toliko da s pestmi ne plane nad starega, ki se je sam svojih lastnih besed opiasil, da je vidno prebledel. Župnik pa se je nakrat sklonil, prečudno ukrivil mogočno postavo in se skrčil vase. Počasi je nato stopil pred sedečega Vršana, iztrgal izza mize stol, sedel nasproti starcu in pričel z drhtečim glasom:

»Sam ne veš, kaj si zinil, Vršan! Daj Bog, da bi ti bilo odpuščeno, kakor ti odpuščam jaz. Ali zdaj poslušaj. Vidim bolje v človeška srca, kakor ti, Vršan, čeprav si starejši. Tudi v Lizino in Kleme- novo sem videl, kakor v tvoje. In sem vedel, da je on tvoj sin in ne bo popustil, čeprav ga ubiješ. Že zato ne, ker ti nečeš! Še bolj sem pa videl v dušo dekletovo in spoznal, ker sem ji vodnik od rojstva, da je lepa, dobra. In še sem videl, da je vzplamtela za fantom in fant za njo in da nihče ne ustavi ognja. Zato sem priganjal tebe: dovoli, da se vz- meta čimprej, gorjanska kri je v njih in ona huda, od Ložanov po materi. In ko sem še premislil, sem videl, da ga ni vzroka, da ne bi bila za mlado Vršanko. Tudi bala in dota bo kakor treba. — Vidiš, Vršan, vse to sem premislil in dognal in prišel potlej k tebi in ti dejal: popusti, Vršan, da ne bo zlega. Ti pa: nak! Zdaj nalašč ne! In ti si tiščal Micko! Zdaj pa fant še bolj nalašč! Bala sta se tebe in se mnogo krat umeknila v samoto, čeprav sem svaril, ker sem videl satana, kako se je maličil in pačil za njunim hrbtom! I spet sem te opominjal, še veš, in ti tudi o tem govori. Ti pa spet: nak! — Zdaj imaš!«

Končal je župnik in se globoko oddahnil. Utrgalo se je vzdihu podobno tudi Vršanu iz prsi in vstal je ter pogledal skozi okno. Župnik se je dvignil in zaokrenil najprej ven v solnčno popoldne, nato pa se obrnil znova v kot h Križanemu in zopet so se mu premikale ustnice, kakor bi govorile, v srcu pa je vojskoval vojsko s svojim Bogom in kričal Vanj: »Daj, Križani, daj, daj, razsvetli!« ...

Še molčita, ko se odpro vrata in Mana stopi v sobo s skodelico v roki.

»Nisva še gotova, Mana!« jo zavrne župnik in dekle izgine.

Župnik pa se obrne k Vršanu, ga zasuče k sebi in mu pravi:

»In kaj bo zdaj, Vršan?«

»Fant naj gleda!«

»Bo gledal! Vzel jo bo! Mora, razumeš, Vršan!«

»Naj, samo pri Vršanovih ne bo gospodinjala!«

Župnik onemi znova. In misli. Pa spet prične:

»Tudi zdaj, pri vsem tem ne odnehaš, Vršan?«

»Morda bi bil, če ne bi bilo tako prišlo. Zdaj

pa ne več! Lovače ne maram v svojo hišo!«

»Tvoj sin jo je naredil! Oprati mora čast!«

»Sam naj jo pere, ker jo je sam umazal! Za nas je že sramote dovolj.«

»Vršan, daj si k sebi! Saj nisi iz kamna! Ali ga boš od doma podil, edinca, ki Vršanovo ime drži in rod?«

»Ne gonim ga! Ali izbira naj! Kakor se ho. od- ločil!«

»Te je hudi obsedel, Vršan? Spet? — In če se odloči in njo pusti, kako bo?«

»Plačal ji bo!«

»Fej!« pljune župnik in plane po sobi. Iz njega se trga:

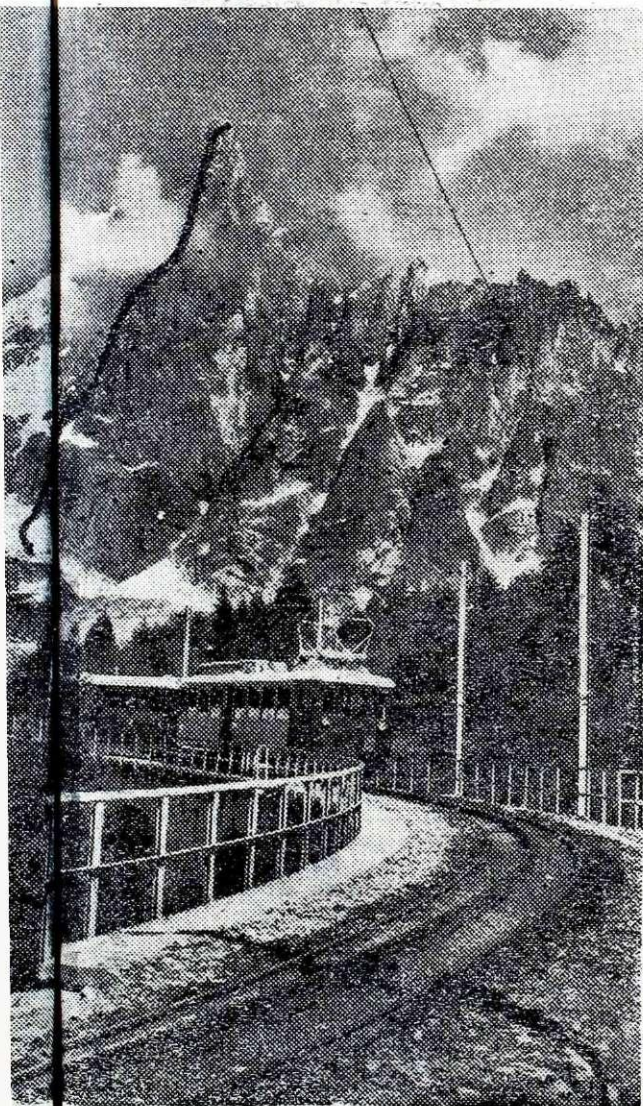
»Vršan, da bi ne bil Bog slišal teh tvojih besed! Na duši ti bodo gorele do sodnega dne! In ti zanje ne dam odveze, dokler ne prekličesh, da veš!«

Župnik je pograbil palico, si posadil klobuk na glavo in se zasukal, da bi odšel. Ali še enkrat se je pri durih obrnil in stopil pred Vršana. Ustnice in roke so mu trepetale, ko je vprašal:

»Ali je to tvoja zadnja beseda, Vršan?«

»Kar sem rekel, sem rekel!« je sunil Vršan težko iz sebe in se obrnil.

Župnik pa ni odvrnil nobene. Pobledele je, ves je vztrepetal. Potem pa je segel po kljuki, butil duri za seboj in odšel iz Vršanove hiše brez pozdrava.

LI Dž vrisano Allainovo smerjo

Kako povečati vpliv in moč sindikatov v družbi

(Nadalj. s 6. strani)

bodo družbene odnose in sodelovali pri njihovem oblikovanju v tistih delovnih organizacijah, ki bodo svojo razširjeno reprodukcijo razvile tudi z udeležbo tujega kapitala. Proučevali bodo tudi oblike in možnosti nadaljnje integracije različnih področij družbenega dela ter doslej nastale probleme v razvoju samoupravnih interesnih skupnosti. Zavzemali se bodo za spremembo davčnega sistema in financiranja družbenopolitičnih skupnosti ter za drugačno alimentiranje družbenih potreb.

Nadaljnja institucionalna izgradnja samoupravljanja v delovnih organizacijah

ki jo zahtevajo sprejeta ustavna dopolnila, družbenih in samoupravnih dogovorov, bo ena nadaljnjih nalog sindikata. Prizadeval se bo, da se ponovno uskladijo statuti in pravilniki delovnih organizacij s temi akti, poudarek pa mora biti na materialni pristojnosti samoupravljalcev in na odnosih v delitvi. Letos bodo sindikati začeli izdelovati seznam vprašanj, ki naj bi jih obravnavali statuti in pravilniki delovnih organizacij, izdelali pa bodo predlog rešitev vsaj za naslednja vprašanja:

- odgovornost individualnih in kolektivnih izvršilnih organov,
- kadrovska politika (sistemizacija delovnih mest, izobraževanje, načrtovanje itd.),
- reelekcija,
- mehanizem, ki naj nadomesti prisilno upravo,
- postopek usklajevanja interesov v delovnih organi-

zacijah (razreševanje konfliktov) ter

— določila o spoštovanju samoupravnih sporazumov.

Svojo aktivnost bodo sindikati zlasti gradili na ugotovitvah centra za raziskovanje javnega mnenja RS ZSS. Dosledno se bodo borili za odpravljanje ugotovljenih vrzeli, za uveljavljanje splošnih aktov in nasprotovali sprejemanju protiusustavnih in protizakonitih splošnih in posamičnih aktov in zahtevali odgovornost predlagateljev. Spremljali bodo uresničevanje določil zapisanih v statutih in pravilnikih v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih ter nenehno pospeševali razvoj samouprave. Zavzemali se bodo za to, da občinske skupščine organizirajo ustrezno službo, da bodo bolj učinkovite pri razvijanju samoupravne zakonodaje v delovnih organizacijah.

Spodbujali bodo nadaljnjo izgrajevanje sistematičnega obveščanja delavcev v delovnih organizacijah in vztrajali, da se v statutarjih določil delovnih organizacij uveljavijo določila o odgovornostih nosilcev informiranja.

Delavci pri zasebnih delodajalcih

bodo v smislu kongresnih resolucij in XXIV. dopolnila zvezne ustave morali biti organizirani in včlanjeni v sindikat ter povezani v samostojne sindikalne organizacije. Nadaljevati s pripravami za oblikovanje kolektivnih pogodb in zagotoviti širše možnosti zaposlovanja delavcev pri zasebnih delodajalcih. Sindikati se bodo zavzemali tudi za uveljavitev posebnih oblik samoupravne organiziranosti teh delavcev za njihove samoupravne pravice

in za dopolnitev zakona o delovnih razmerjih delavcev pri zasebnih delodajalcih.

Izobraževanje za delo in samoupravljanje

Ker sindikati menijo, da je najpomembnejši izvor za negativno socialno diferenciacijo v tem, da še dokajšen odstotek otrok ne dokonča osnovne šole, se bodo zavzemali, da se v največji meri zmanjša ta odstotek. Podpirali bodo tudi prizadevanja, da bi čimvečjemu številu zaposlenih, predvsem mlajšim, ki nimajo dokončane osnovne šole, omogočili, da si pridobijo to izobrazbo. Pretežni del stroškov za to naj prevzamejo delovne organizacije in sindikati pa tudi temeljna izobraževalna skupnost.

Izobraževanje za delo in samoupravljanje mora postati sestavni del razvojne politike delovnih organizacij in ožje ter širše družbene skupnosti. Sindikati se bodo zavzemali, da se v organizacijah združenega dela čimprej uredi sistemizacija delovnih mest in sprejmejo pravilniki o kadrovske politiki in izobraževanju, do konca leta 1971 pa bodo sprejeti tudi dolgoročni kadrovske in izobraževalni načrti. Na osnovi analize bodo sindikati tudi izdelali teze za pravilnike o izobraževanju.

Sindikati bodo spodbujali ustanavljanje in nadaljno razvijanje kadrovske in izobraževalne službe oziroma sploh boljše organiziranost delovnih organizacij na tem področju. Spremljali bodo uresničevanje novega zakona o poklicnem izobraževanju, proučili probleme v zvezi s prekvalifikacijami delavcev in se zavzemali za hitrejšo širjenje zmogljivosti strokovnega šolstva.

Sindikati se bodo prizadevali tudi, da se bo na vseh ravneh uresničeval v maju sklenjen družbeni dogovor o družbenem izobraževanju in to zahtevali tudi od drugih podpisnikov. Vključujejo pa se tudi v prizadevanja, da bi hitreje uskladili sistem vzgoje in izobraževanja s spremembami, ki jih prinaša znanstveno-tehnološka revolucija in samoupravni razvoj naše družbe.

Kulturna akcija, znanost in tehnična kultura

Sindikati so skupaj s Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije sprožili kulturno akcijo, kar terja od njenih vodstev, tako v občinah, kakor v delovnih organizacijah, da organizirajo razprave o njej in začnejo lastno dejavnost na tem področju, zlasti na podlagi raziskave »Delavci in kultura«, ki so jo organizacije prejele.

Proučili bodo tudi, kakšen odnos imajo delovne organizacije do raziskovalne dejavnosti in se zavzemali za večji razmah racionalizatorstva in novatorstva ter razvijali pobude za širši razmah tehnične kulture med delavci, zlasti med mladino. Spodbujali bodo tudi večjo moralno in materialno stimulacijo pri ustvarjalnosti in tehniki, proizvodnji in organizaciji dela.

Zaposlovanje naših delavcev v tujini in mednarodna dejavnost sindikatov

Sindikati bodo predvsem delovali v tej smeri, da problemi delovne sile v državah z dvostranskimi odnosi dobijo pomembnejše mesto in za boljše delovanje naše diplomatske in konzularne službe na tem področju. Sedanje stanje tudi narekuje potrebo po reviziji obstoječih konvencij s posameznimi državami, pa tudi potrebo po sklepanju novih sporazumov.

V svojih mednarodnih stikih bodo sindikati skupaj s svojimi partnerji v tujini usmerili vse napore v smeri legalizacije vsakršnega zaposlovanja in za vključevanje naših delavcev v sindikate držav imigracije. Še nadalje pa bodo sodelovali pri izvajanju informativne, propagandne in kulturno zabavne dejavnosti med našimi delavci v tujini. Podprli bodo in aktivno sodelovali pri formiranju posebnega republiškega sklada za te namene.

Vzporedno z urejanjem položaja delavcev na tujem bodo sindikati tudi pospeševali vračanje v domovino, zlasti kadrov potrebnih našemu gospodarstvu. Pri službi zaposlovanja je potrebno doseči tudi smotnejše reguliranje odhajanja v tujino.

Uveljavljanje koncepcije splošne ljudske obrambe

Sindikati smatrajo za zelo pomembno uresničevanje zamisli o samoupravnem razvoju družbe, ker s tem potrjujemo našo voljo po miru, hkrati pa to izraža našo odločno pripravljenost braniti svobodo in neodvisnost, pridobitve naše revolucije, naš samoupravni socialistični razvoj. Iz tega razloga mora biti trajna skrb vseh delovnih in drugih samoupravnih organizacij, da krepijo sistem splošne ljudske obrambe. Sindikati se bodo prizadevali, da bo članstvo in njene organizacije v središču priprav na splošni ljudski odpor.

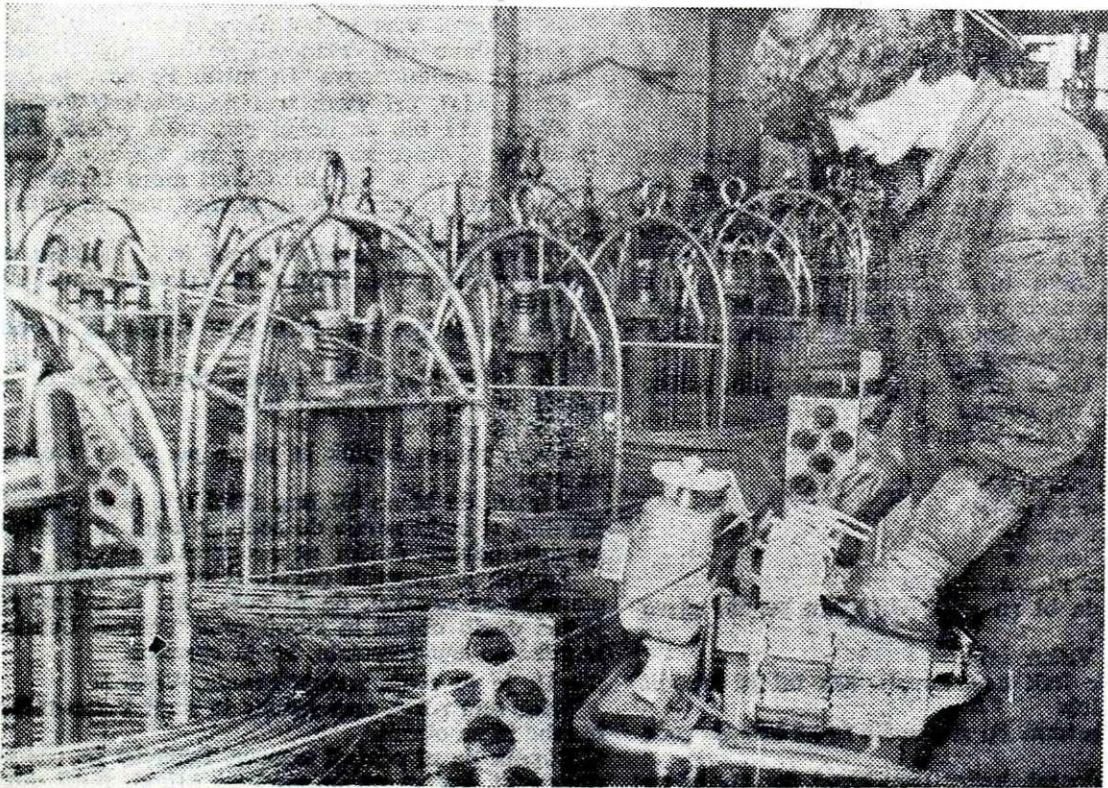
Organizacija in metode delovanja sindikatov

Potrebne spremembe v organizaciji in metodah delovanja sindikatov imajo za cilj aktivirati sindikalno članstvo in ga mobilizirati za uresničevanje dokumenta »politični cilji in naloge sindikatov Slovenije« ter obravnavanega akcijskega programa in za razreševanje konkretnih problemov v delovnih organizacijah. Občinska in republiška vodstva bodo morala uveljaviti koordinacijsko funkcijo in vzpostaviti trdnejše in stalne vezi med seboj in članstvom ter osnovnimi organizacijami. Na vseh ravneh, zlasti pa v delovnih organizacijah je treba doseči, da bodo v sindikalnih organizacijah delali takšni funkcionarji, ki bodo osebno prepričani v koristnost in potrebnost delovanja sindikata in ki bodo imeli tudi potrebno voljo in znanje za opravljanje nalog v sindikatu.

Potrebno bo preurediti in nilo izobraževanje celotnega sindikalnega aktiva, od delovne organizacije, do republiškega vodstva in sploh odpirati razvoj družbenega izobraževanja v skladu z družbenim dogovorom. Več pozornosti bo potrebno posvetiti tudi spremljanju razvoja kadrov in načrtovanju kadrovske politike.

Potrebno bo preurediti in izpopolniti informativno službo RS ZSS, predvsem koncept »Delavske enotnosti« in interne informacije. V vseh organih sindikata bo potrebno bolj uveljavljati teamsko delo in skupne odgovornosti organov za rezultate dela. Kakovostno bo potrebno izboljšati priprave in vodenje sestankov ter jasno in konkretno formulirati sklepe oziroma sprejete naloge.

Akcijski program sindikatov točno opredeljuje, kdo je za izvedbo in organizacijo posameznih nalog odgovoren. Izrednega pomena pa je tudi za oblikovanje podobnih akcijskih programov in sploh za delovanje sindikalnih organizacij na terenu.

Sočlavlja v predelovalnih obratih

Tudi cesta naj bo varna

Iz leta v leto je vse več motornih vozil na naših cestah, žal tudi vse več prometnih nesreč. Zato je prav, da ob vsem tem posvečamo tudi več pozornosti prometni vzgoji koristnikov cest. Pri tem pa je logično na prvem mestu skrb za vzgojo mladih, celo predšolskih otrok, posebno pa šolo obveznih otrok. Ne samo da mladi zaradi svoje brezskebnosti pogosto pozabijo na nevarnosti ceste, znanje jim bo koristilo tudi pozneje, ko odrastejo in ko bodo sami na primer med vozniki motornih vozil.

V naši občini imamo v okviru občinske komisije za vzgojo in varnost v prometu še dve komisiji za varnost prometa v podjetjih, (Zelzarna in Ljubljana transport), dve komisiji pri krajevnih skupnostih (v Mojstrani in Kranjski gori), osem družin pionirjev prometnikov na osnovnih šolah ter dve komisiji za varnost prometa v drugih institucijah (AMD Žirovnica in AMD Jesenice). Prometna vzgoja je uvedena v dveh predšolskih ustanovah v vseh šestih osnovnih šolah v naši občini, prav tako tudi na vseh srednjih šolah. Že tri šole imajo urejene posebne šolske prometne kabine z pripomočki za nazornejši pouk.

(Občinska komisija za vzgojo in varnost v prometu si prizadeva, da omenjene komisije ne bi bile samo na papirju, temveč da bi resnično delovale v splošno dobro. Pri tem je treba reči, da so najbolj delovni na osnovnih šolah. Na dveh osnovnih šolah je uvedena prometna vzgoja kot poseben predmet (P. Voranc in T. Čufar na Jesenicah), na ostalih šolah pa je uvedena prometna vzgoja s posebnim številom ur v okviru nekega drugega predmeta.

Podatki za prvo poletje letošnjega leta dokazujejo, da smo prometni vzgoji polagali resnično dosti pozornosti. Organiziranih je bilo sedem predavanj za predšolske otroke, kar 215 predavanj za učence osnovnih šol ter 17 predavanj za dijake srednjih šol. Poleg tega so organizirali pet predavanj za voznike motornih vozil in pa eno predavanje za ostale udeležence v prometu. Večina predavanj je bilo spremljanih z filmi iz prometne problematike, s čimer je bila tematika posredovana dosti bolj nazorno.

Podatki o številu poslušalcev predavanj tudi povedo, da so na ta način zajeli vso šolsko mladino in precej voznikov motornih vozil. Na osnovnih šolah pa so imeli še druge dejavnosti. Kar 560 otrok je v prvem poletju letos opravilo izpit za kolesarja; 612 šolarjev je izpolnjevalo teste, od teh je 487 šolarjev opravilo test brez napake; na vseh šolah so imeli pionirsko prometno službo s preko 300 učencev; učenci so

napisali preko tri tisoč spisov s prometno tematiko, narisali več kot tisoč risb in izdelali okoli 250 likovnih in tehničnih predmetov o prometu. Na 12 roditeljskih sestankih so približno 500 staršem govorili o prometu in v čem lahko starši pomagajo pri prometni vzgoji svojih otrok. Na šolah naše občine so pripravili kar 29 priložnostnih razstav s fotografijami, risbami in izdelki o prometni vzgoji.

Skrb za večjo varnost na cesti pa je mogoče čutiti tudi v drugih oblikah kot v prikavozanju opozorilnih diapozitivov v kinematografih, ob objavljanju člankov in notic ter opozoril v časopisu in radiu, pri čemer je sodelovalo tudi naše glasilo.

V prvem polletju letošnjega leta je bilo organiziranih tudi nekaj akcij in prireditev. Pri akcijah z naslovom »Več pozornosti prometni vzgoji v naselju« in pa »Za večjo varnost kolesarjev in voznikov vpreg«, so veliko pomagali tudi uslužbenci milice tako na Jesenicah kot v Kranjski gori. S pionirji-prometniki so usmerjali promet na prehodih za pešce ter koristnikom cest delili opozorilne lepake. Delavci milice so opravili tudi številne preglede koles in vprežnih vozil, zaostriili pa so tudi kontrolo na nekaterih cestah, kjer vozniki delajo največ prekrškov. Ob tej priliki so 118 uporabnikov kaznovali, 58 so jih opozorili, 30 pa so jih predlagali sodniku za prekrške. Zelo množično je bila izvedena republiška akcija KAJ VEŠ O PROMETU, posebno pa so se izkazali pionirji-prometniki z obeh jeseniških šol na tekmovalstvu v Novem mestu, kjer so bili najboljši.

Komisija za vzgojo in varnost v prometu je iz sredstev proračuna občine uredila prometni kabinet tudi na šoli v Kranjski gori in nabavila nekaj drugih pripomočkov, tako da so sedaj vse šole v občini opremljene vsaj z najosnovnejšimi pripomočki za prometni pouk.

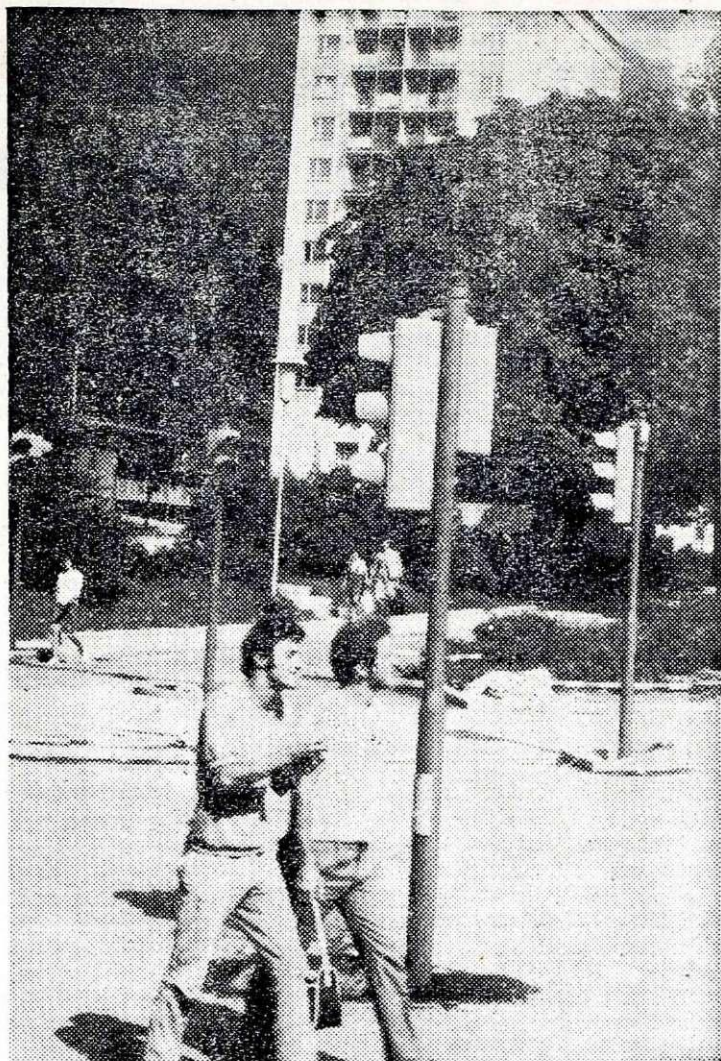
Prav gotovo smo z omenjenimi in še drugimi akcijami, ki jih nismo zapisali uspeli vzgojiti marsikakega uporabnika ceste in tako morda preprečiti prometno nesrečo.

Ob koncu vseh prizadevanj za varnejšo vožnjo pa je tre

ba še omeniti prvi semafor v naši občini. Ko boste prebirali te vrstice, dragi bralci, bodo predvidoma že urejali promet semaforji na križišču pri Tancarju na Jesenicah. Na cesti iz podvoza je vse več prometa, pa je zato želja za postavitev semaforjev stara že nekaj let. Omeniti velja to, da semaforji ne bodo prekinjali prometa na glavni cesti, v kolikor ne bi bilo nobenega vozila na cesti iz podvoza. Zaradi preureditve križišča so prestavili tudi prehod za pešce, v križišču ne bo mogoče več obračati vozil, s ceste na tržnico pa bo mogoče v bodoče zapeljati kár na glavno cesto. V teh dneh delavci Cestnega podjetja Kranj urejajo tudi del ceste mimo Mojstrane in Dovjega. Cesto so razširili in položili novo plast asfalta. Prav gotovo smo lahko veseli vsakega takega poiskusa ureditve, naše gorenjske magistrale, ki pa kljub temu ostaja neprimerna za velik turistični promet, ki se predvsem v poletnih mesecih vali proti morju. Na gorenjskih cestah dnevno nastajajo dolge kolone vozil ki podaljšujejo čas vožnje pri tem pa povečujejo možnost prometnih nesreč. Uslužbenci milice na Jesenicah so na primer v mesecu juliju posredovali kar pri 82 prometnih nesrečah, nekaj nesreč pa so obravnavali tudi prometni miličniki iz Kranja. Prepričani smo lahko, da bo letošnje leto tudi v številu nesreč rekordno. Kdaj bodo odgovorni uvideli, da je tako kot cesta med Vrhniko in Postojno ali pa štajerska magistrala enako potrebna obnove tudi gorenjska upadnica. Zakaj se morajo pri Skupščini občine boriti prav za vsak kilometer urejene ceste.

Pri tem pa velja zapisati še naslednjo misel. Naše ceste so zares neprimerne za sodoben promet, marsikje je asfaltna prevleka še iz časov, ko so šele začeli z asfaltiranjem. Toda za varnost prometa ni odločilnega pomena samo stanje cestišča, pač pa tudi ostala ureditev. Naše ceste so samo v primerjavi z cestami v sosednji Avstriji slabo označene, odgovorni znajo kaj hitro postaviti znak z omejitvijo hitrosti, malo pa je drugih opozorilnih znakov. Poglavlje zase pa so oznake na cestišču, saj na marsikateri cesti ni označena niti sredina kaj šele, da bi potegnili črte tudi ob strani ceste. Prepričani smo lahko, da bi tudi z boljšo urejenostjo cest vplivali na varnejšo vožnjo.

T. L.

Prvi semaforji v naši občini

Le nekaj pozornosti cesti do Valvasorja

Z izgradnjo gozdne ceste, ali bolje rečeno osnove za bodočo cesto iz Završnice do Valvasorjevega doma pod Stolom, ki so jo v izredno težkem terenu speljali pripadniki JLA, se je neverjetno povečal obisk tega planinskega doma pa tudi Prešernove kočice na Stolu. V teh lepih poletnih mesecih skodaj ni dneva, da kočica ne bi imela motoriziranega obiskovalca z domačimi ali tujimi registracijami, v sobotah in nedeljah pa lahko našteješ tudi čez 20. in več avtomobilov. Pa bi vendar med gozdovi in pašniki zvijugasno traso težko imenovali cesto, saj je brez kakršnegakoli smerokaza ali cestnega znaka, da o odtočnih jarkih, razen tistih, ki jih je mati narava sama izdolbila, sploh ne govorimo. Cesto oblikujejo neurja in hudourniki po svoje, nihče ne skrbi, da bi vsaj po večjem dežju izravnal luknje in jarke, ki jih je naredila voda. Pa vendar pri Valvasorju lahko srečate od fička do moderne limuzine in celo malih kombijev.

Čeprav so cesto gradili pripadniki JLA, je to vendarle družbena investicija, ki jo je potrebno vsaj vzdrževati, stopoma pa tudi dograjevati z odtočnimi jarki in drugimi deli. Za začetek bi bilo morda dovolj določiti cestnega delavca, ki bi vsaj nekajkrat na leto izravnal največje luknje po večjih padavinah. Če tega ne bomo naredili, bo cesta počasi propadla in postala neprevozna. Najbrž bo največji delež k nadaljnjemu urejanju ceste odpadel na Gozdno gospodarstvo, saj ima ob cesti nepregledne bogate gozdove, nekaj pa tudi na občinsko skupščino Jesenice. Cesta pa najbrž nima samo gospodarskega in turističnega pomena, zato zasluži vsaj malo pozornosti.

Vedno več naših delovnih ljudi preživlja prosti čas v naravi, kjer si nabira zdravja in moči za uspešno delo. Seveda pa je potrebno naravo človeku čimbolj približati tudi z urejenimi cestami. Valvasorjev dom je bil že od nekdaj vabljiva izletniška točka, še bolj pa bo, če bo cesta vsaj nekoliko vzdrževana.

Srečanje pred 40 leti na Poljanah

Znano je, da so se napredni ljudje z Jesenic in Javornika v predvojnih časih radi zbirali na Poljanah, posebno ob delavskih praznikih in drugih prilikah. Manj znano pa je, da so na Poljanah imeli svoja srečanja tudi primorski emigranti, ki so se po begu v Jugoslavijo naselili na Jesenicah in okolici.

Eden takih sestankov oziroma srečanj, je bil tudi zadnje nedeljo v avgustu leta 1931, katerega je organiziralo primorsko emigrantsko društvo SOČA, ki je bilo ustanovljeno le nekaj mesecev pred tem. V velikem številu so se tega srečanja udeležili člani tega društva ter člani emigrantskih društev ZARJA iz Kranja, TABOR in SOČA iz Ljubljane ter NANOS iz Maribora. Namen tega srečanja je bil seznaniti člane društev o delu Zveze primorskih emigrantskih društev, katere sedež je bil v Beogradu in ki je vključevala pred razpustom leta 1940 okoli 50 društev, dalje o pomenu in nalogah društev ter o medsebojnem spoznavanju. Vodilni ljudje Zveze emigrantskih društev in protifašistične organizacije TIGR so v obširnih referatih govorili o velikih nalogah društev in vseh članov do zasedbe Primorske. Vsi govorniki so poudarjali obtožbo proti zatiralcem našega naroda in pozivali na borbo proti fašizmu.

Po končanih govorih se je razvila prijetna zabava ob petju in harmoniki, ki je trajala vse do večera. Na železniški postaji na Javorniku se kar niso mogli ločiti stari in novi znanci ter prijatelji in tako je delo v teh društvih še bolj zaživelo. Srečanja na Poljanah, na Jesenicah, na Bledu in v Bohinju, katere je pripravljalo društvo SOČA in izleti na Golico, bohinjske gore in Julijce, niso ostali brez uspeha. To

se je odražalo v povečani aktivnosti pri organizaciji zbiranja propagandnega materiala in pri prenašanju istega prek meje. Vpliv tega dela pa se je čutil tudi v udeležbi članov teh društev v boju proti okupatorju v času druge svetovne vojne.

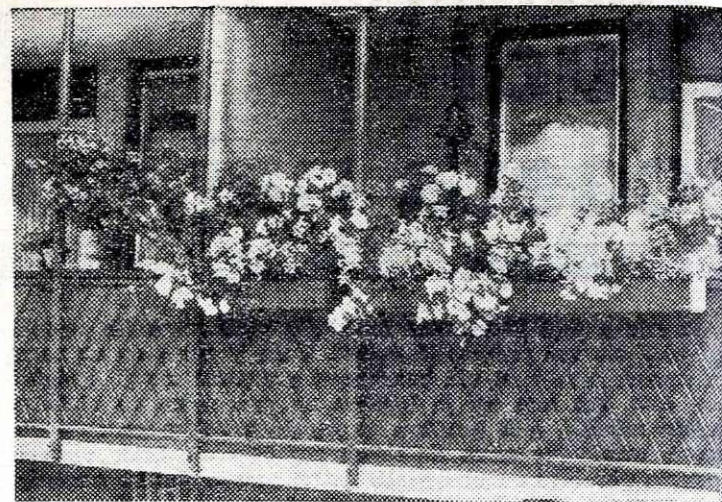
Srečanje na Poljanah, ki ni bilo prijavljeno policijskim oblastem oziroma srezkemu načelstvu v Radovljici, pa ni ostalo neopaženo orožnikom, ki so to prijavili srezkemu načelstvu že naslednji dan. Takratni predsednik društva, lekarnar Žabkar, je bil poklican v Radovljico, vendar je posredovanje obmejnega komisarja Toneta Batagelja, ki je bil tudi član društva SOČA, zadostovalo, da društvo ni bilo zaradi tega kaznovano.

Zadnje nedeljo v avgustu leta 1939, torej osem let kasneje, je SOČA pripravila sestanek članov z gorenjskega kota v Bohinjski Bistrici v takratnem hotelu Črna prst. Udeležba primorskih rojakov je bila zelo številna, saj je bil veliki salon prenapolnjen. Društvo je ta sestanek prijavilo srezkemu načelstvu v Radovljici in je navedlo za dnevni red: društvena vprašanja in pomoč novodošlim rojakom. Seveda pa je vsa vsebina sestanka izzvenela z obtožbo preganjanja naših rojakov na Primorskem in poziv vsem, da po svojih močeh aktivno sodelujejo v borbi proti fašizmu.

Na sestanku je bil navzoč tudi komandir orožniške postaje na Bohinjski Bistrici. Menil je, da je njegova dolžnost, da prijavi društvo SOČA oblastem, ker se ni držalo dnevnega reda, in ker je smatral, da je to grob napad na sosednjo državo, s katero se je tedanja jugoslovanska vlada povezovala. Na zagovor k srezkemu načelniku sva bila klicana čez nekaj dni pok. Lavoslav Planinšek, ta-

krat predsednik društva in jaz, ki sem prijavo za sestanek podpisal. Srezki načelnik nama je očital, da smo izrabljali društvena pravila in zagrozil, da bomo kaznovani. Tudi ta zadeva se je uredila po zaslugi dr. Lava Čermelja iz Ljubljane. To pa je bilo tudi zadnje srečanje članov društva SOČA, ker naslednje leto je bilo društvo razpušчено.

Srečko Šorli

Zelo lepe rože ima Cilka Smodiš v stolpiču št 70 ob Cesti maršala Tita na Jesenicah. B.

Izšel je turistično propagandni prospekt Jesenic z okolico

Pri Turističnem društvu Jesenice so že pred dobrim letom sprejeli v program dela, da bodo izdali turistično propagandni prospekt mesta Jesenic in bližnje okolice. Poleg slovenskega teksta je prospekt natisnjen tudi v nemščini in italijanščini. Pri tisku pa so nastopile težave zaradi pomanjkanja ustreznega papirja in razpoložljivih zmogljivosti za tisk. Po dolgotrajnem prizadevanju je Turističnemu društvu vendarle uspelo, da je pred kratkim dobilo iz tiska prospekt in to najprej v slovenskem jeziku. Natisnil ga je zasebni tiskar na Jesenicah.

Prospekt obsega štiri strani. Na prvi je naslov Turističnega društva in ime mesta. Na drugi in delno na tretji strani pa so opisane Jesenice, prometne zveze, zdravstvo, kulturne razmere in možnosti za zabavo, športno udejstvovanje, izleti ter prenočitvene zmogljivosti. Na ostalem delu tretje in na vsej četrti strani pa so reklame podjetij: hotelsko podjetje Gorenjka, trgovska podjetja ZARJA, ROŽCA in MURKA. Poleg omenjenih so še reklame za cvetličarno Božo Pod-

pac, bife in camping Valentin Šranc, potovalno agencijo Inex Turist ter za zasebnike, ki oddajajo tujske sobe in to: Fani Bizjak na Hrušici, Justo Potočnik na Potokih ter Nanika Ribič iz Vrbe.

Pri opisu turističnih zanimivosti Jesenic je omenjeno, da so Jesenice zanimive zato, ker so pomembno križišče važnih poti in železnic, da tu zaradi bogate železarske tradicije obstoji muzej železarne z oddelkom NOB, da ima mesto zanimivo in po dejavnosti zelo uspešno gledališče, številne razstave DO-LIK, minigolf, kegljišče itd. Pri tem so navedene tudi vse športne panoge, ki jih je moč gojiti na Jesenicah in

da je gostom na voljo tudi odprto ogrevano kopališče.

Pri izletih so omenjeni: Planina pod Golico, Plavški, Jeseniški in Javorniški Rovt, Mežaklja, Črni vrh, Radovna in drugi kraji Gornjesavske doline. Na Jesenicah je 99 ležišč in sicer v hotelu Pošta in Korotan ter zmogljivosti v Planini pod Golico, na Črnem vrhu in pri zasebnikih od Hrušice do Potokov.

V kratkem bodo natisnjeni tudi izvodi v nemškem in italijanskem jeziku. Prospekt bo Turistično društvo porabilo za propagandne namene, predvsem pa za dajanje informacij številnim gostom, ki se zanimajo za Jesenice in okolico. B.

Vsi taborniki so se vrnili z morja

V nedeljo, 8. avgusta se je vrnila druga, zadnja izmena tabornikov Jesenice z morja. Skupno se je udeležilo taborjenja v Karigadorju pri Novem gradu v Istri dvesto tabornikov in njihovih gostov. Težave s prostorom in vodo so nam že znane, kljub temu pa je krona taborniškega življenja — taborjenje v redu potekalo.

Običajno vsakogar zanima, kakšno vreme so imeli. Na to vprašanje so takole odgovarjali: »Ko bi vsaj kakšen dan padal dež! Tako smo se pa vseh štirinajst dni parili!« Tudi hrana je bila v redu. Spočetka je bilo nekaj enolončnic, ko pa so videli, da bodo z denarjem prišli zagotovo skozi, je postala naravnost imenitna. Prihodnje leto nameravajo kupiti nekaj plinskih pečic, s katerimi bodo še popestrili jedilnik.

Taborništvo je pač taborništvo, zato se nisi smel čuditi, če ti je sredi kosila zlezla mravlja na krožnik. Marsikdo si je pustil rasti brado, ali pa je celo taborjenje hodil okrog v kavbojkah. Taborovodja je rekel, da bo take tipe dal naložiti na gusarsko barko in jih odpeljati v Afriko. Seveda pa to ni nič

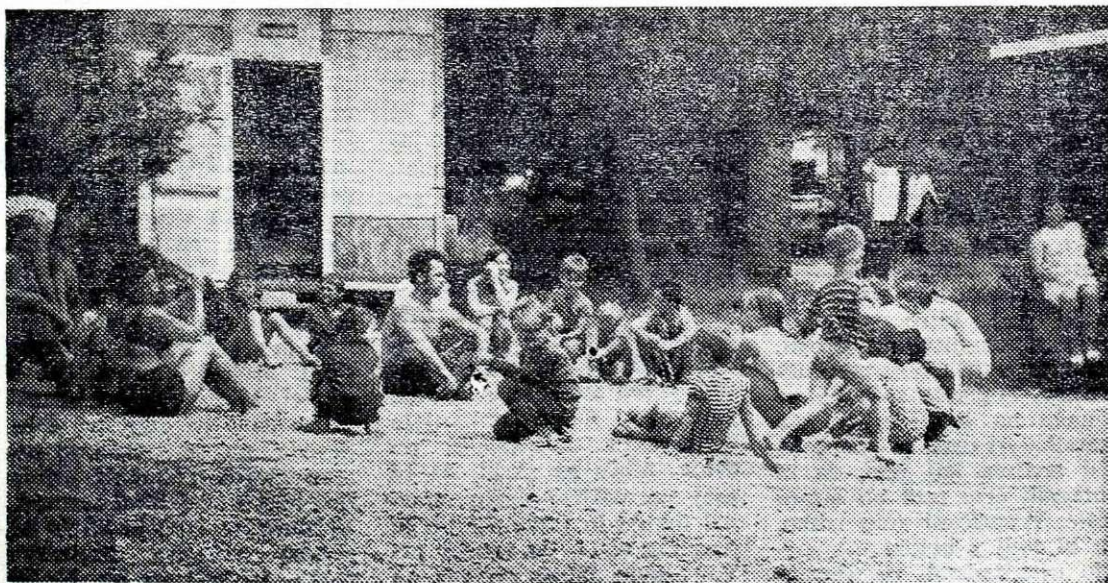
zaleglo. Ko so se pa kakšen večer odpravljali na ples, so se pa le uredili. Posebno do-raščajoča dekleta so se krtačila in česala. Pravi čudež je bil, odkod so privlekla vsa tista črtala in piskrčke. Prav nič niso bile taborniške, no, pa jim priznajmo, da so bile čedne.

Praznik občine, 1. avgust, so praznovali s tabornim ognjem. Recitacijam so sledile šale, »sposodili« so si tudi taborno vodstvo. Neka triletna punčka je zapela: »Očka naj bo doma, mama ima boljšega«.

Proti koncu tedna so se vrstili obiski staršev. Zanimali so se, kako njihovi otroci preživljajo svoje počitnice. V glavnem so bili zadovoljni. »Pa saj spite kot grofje!« so vzklikali, ko so videli novo opremo.

Sonce, morje, družba, vsega je bilo dovolj. Zelo velika vrednost je v tem, da je bil marsikdo iztrgan iz ozkega družinskega kroga in se je vključil v veliko družino. To pride kasneje v življenju, ko mora marsikdo od doma, še posebno prav. Vsakdo je s taborjenja odnesel spomine, ki ne zbledijo.

J. Jekler

Med igro v taboru TVD Partizan Jesenice v Baški na otoku Krku. V letošnji sezoni bo v taboru predvidoma letovalo čez 630 otrok, mladine in odraslih.

Prijateljem s Koroške

Samo v duši prijatelja
je tvoja podoba
Drugače si tujec sebi in drugim —
in vse, kar lahko storiš
je to, da si najdeš PRIMERNO MESTO
in sprejmeš »KOLEKTIVNO
TELOVADBO«

Hvala Vam, prijatelji
za en sam sončen dan — z magičnimi očmi jezer —
na pravljicnih tleh Koroške!

Hvala Vam, ker ste nas priklicali iz naših »zalizanih brlogov«,
v katerih vsak kotimo:

ZAVIST, HINAVŠČINO IN LAŽ:

kjer iz dneva v dan preštevamo »ljube predmete«
svojega visokega standarda in nevoščljivo kukamo k sosedu —
kjer barbarsko motorizirani — nevrotični stegujemo vratove
kakor žirafe, da bi nas opazili z novo znamko avtomobila —
kjer prebujamo svoje otopele čute ob kioskih fotografiranih
»seks bomb«, namesto da bi ljubili žene —

kjer »spoštovane gospe« vzdihujejo v praznih posteljah in
vzgajajo svoje edinčke v lutkice, moške pa delajo nadure —
kjer, kadar smo prisiljeni, da se srečamo, pleteničimo
o vsem, ker se na vse spoznamo —, najbolj pa na politiko —
kjer goreče preklinjamo pesnike, ki iščejo GOVORICO
PREDMETOV —

kjer je za vse kriva oblast (tudi, če imamo slabo prebavo),
prva oblast, ki je resnično naša.
(Bog pa je tako in tako deklarativno mrtev, ker je nevarno,
da na Slovenskem spet postane OBLASTNIK!) —
kjer so nas (pesniško povedano) predmeti speljali v
SAMOPOUŽIVANJE in se blazni od računov in materialne
lakote

obžiramo do svojega »duhovnega skeleta«
kakor kokoši, za katere pravijo, da bi sebe požrle, če bi vede-
le, da so iz mesa —

itd., itd. ... in tako naprej: MAR JE RES,
DA SE ZA ŽIVLJENJE PLAČUJE Z ŽIVLJENJEM?! (Zakaj
malomeščanstvo je umor duha!)

Hvala Vam, prijatelji

za en sam sončen dan — z magičnimi očmi jezer —
na pravljicnih tleh Koroške!

(Tako malo je treba človeku, da začuti sočloveka, pa vendar
tolikokrat dopuščamo, da rastejo kitajski zidovi med nami.)

V prijetni kmečki sobi, s predmeti, ki so človeku tako zve-
sto vdani (kdo bi vedel že koliko let), se ti ob stisku roke
in ob toplem pogledu odpre srce, da spregovoriš s toplo slo-
vensko besedo, ki ti požene sokove življenja prav iz korenin.
In takrat, ko se zaveš, kdo si, te obžari tista božanska ljube-
zen do vseh ljudi na tem svetu, vzljubiš vse, kar se živega vr-
ti s to zemeljsko kroglo. Iz resničnega Slovenca prerasteš v
Zemljana.

Potem se zareš v žalostne oči koroškega pisatelja. V sveti
jezi genialno povezuje kretnje z besedami, ko pripoveduje o
krivicah, o nespoštovanju pravic, ki jim kot Slovencem pripa-
dajo, o šovinističnih izgrelih itd. Ampak on piše — ustvarja
z nezlomljivo voljo in z veliko ljubeznijo do svojega ljudstva
in lepe slovenske besede, četudi je tolikokrat ponižan, žalo-
sten in celo obupan.

Opazuješ pesnika, kako z nežno, skoraj žensko roko odvija
velike plakate, ki jih je prinesel iz tiskarne. Po vseh koroških
vaseh jih bo nalepil, da bodo ljudje prišli poslušat svojo
pesem, da bodo lahko razmišljali v svoji govorici. (Ne moreš
verjeti, s kakšno ljubeznijo pripoveduje o svojem delu.)

Nato gledaš v mladega učitelja z očali. Presenečata te nje-
gov pogled in nasmeh. Moč in drznost ima v očeh in neko
dovršeno porogljivost čutiš v njegovem nasmehu. Nobenih
besed več ne potrebuješ, da dojameš, kako težko je tam
biti Slovenec in kako samo najmočnejši ne klonejo.

ZIDOVI, ZIDOVI, ZIDOVI ...

ZIDOVI MED LJUDMI, MED NARODI — MED SVETOVI?

Toda po vsem tem začuda nisi žalosten. Nasprotno, počutiš
se močnejšega kot kdajkoli. Ko ti prijatelji še zadnjikrat srč-
no stisnejo roko, se zaveš, da je ni sile, ki bi izruvala
te viharne s tal, kjer so pognali korenine. Peli bodo svojo
pesem, govorili in pisali bodo svojo besedo in morda jim bo
nekega dne uspelo (s tem velikim ponosom, srčnostjo in inte-
ligentnostjo) podreti zidove med dvema narodoma. Če jim
bomo pri tem pomagali, bomo tudi sami bogatejši, bližji drug
drugemu in veliko, veliko srečnejši, zakaj na tem kaotičnem
svetu je samo nekaj gotovo: Na njem bodo ostali živi samo
tisti narodi, ki se bodo zavedali: KDO IN KAJ SO!

Tako pa nas je lahko samo hudo, hudo sram!

Benjamin Gracer

Še deset dni nas loči in šolska vrata se bodo znova odprla. Zgornja motiva — zaključni iz-
piti na ŽIC in maturanški sprevod gimnazijcev — smo izbrali da z njima opozorimo mlade,
da se je potrebno pričeti »ogrevati« za začetek novega šolskega leta

Pester izobraževalni pro- gram delavske univerze

Tudi letos so gorenjske de-
lavske univerze že izdale
delovni program za šolsko le-
to 1971/72. Takole piše v
uvodu programa: Človek mo-
ra na delovnem mestu nekaj-
krat v življenju obnoviti zna-
nje, kajti zaloga znanja se je
v tem času, ob velikanskih
skokih razvoja, ne le izčrpa-
la, ampak tudi povsem zasta-
rela in ne more več ustrezati
stalnemu naraščanju produk-
tivnosti. Gorenjske univerze
s programom nudijo bogat iz-
bor izobraževanja, ki je raz-
deljen v štiri oddelke: v šole
za odrasle, v družbeno izobra-
ževanje, v strokovno izobra-

ževanje in v splošno izobra-
ževanje.

Delavska univerza na Jese-
nicah bo v prihodnjem šol-
skem letu že poleg običajnih
delovodskih šol za različne
stroke odprla tudi dveletno
administrativno šolo. Zelo ši-
rok je program družbenega
izobraževanja, saj obsega po-
litično šolo, šolo za samo-
upravljalce, najrazličnejše se-
minarje za raznovrstne in-
teresne skupine, vikend semi-
narje za mlade in ciklus pre-
davanj in razprav pod naslo-
vom Tribuna aktualnosti. Ob-
sežen je tudi program stro-
kovnega izobraževanja in ta-
ko bo delavska univerza na
Jesenicah v prihodnjem šol-

skem letu organizirala tečaje
za kurjače centralnih ogre-
vanj, za mrežno programira-
nje, tečaj za osnovno znanje
o higieni živil, o varstvu pri
delu in že običajni tečaj civil-
ne zaščite. Poseben obsežen
in zanimiv je tečaj za turi-
stično izobraževanje, ob kon-
cu pa seveda ne smemo poza-
biti tudi na strojepisni in ste-
nografski tečaj. Za splošno
izobraževanje so v programu
razni gospodinjstvi tečaji, šo-
la za starše in šola za življenje
ter vrsta drugih tečajev in
predavanj. Delavska univerza
bo tako tudi v novem šol-
skem letu omogočala pridobi-
tev strokovnega in splošnega
znanja širokemu krogu delov-
nih ljudi.

Celodnevno bivanje učencev v šoli

II.

V šolah, kjer delajo z eno izmeno, to je dopoldne in popoldne, je možno organizirati delo izven pouka na več načinov:

- v izmeni dopoldne ali popoldne, če je zajetih večje število učencev;
- samo pol dneva, če je zajetih manjše število učencev.

Po končanem dopoldanskem pouku ostanejo učenci v šoli do ure, ki jo določi šola sporazumno s starši glede na njihov delovni čas in na možnosti šole. Popoldnevno delo se običajno zaključi ob 17. uri, dopoldansko pa prične ob 8. uri in traja do začetka pouka.

Če ostane po končanem pouku samo del učencev, to je za precej naših šol edino možno realizirati, jih šola po možnosti razporedi v isti šolski turnus in v isti oddelek, če imajo razredi paralelko. To omogoča organizacijo vseh ali pa samo nekaterih oddelkov s celodnevno bivanjem to je dopoldanskim poukom in popoldanskim varstvom ali obratno.

Sole, ki ne delajo v izmenah, torej samo dopoldne, imajo tudi več možnih oblik:

- dopoldanski pouk in popoldansko varstvo za vse ali samo za del učencev;
- možno je pa tudi, da je deljeno, to je dopoldanski in popoldanski pouk z vmesnimi organiziranimi oblikami dela in počitka za vse ali samo za del učencev.

Pri nas bo možno zajeti v celodnevno varstvo samo del učencev. Pri tem bi jih šola morala sprejeti po določenih kriterijih. Na prvem mestu otroci zaposlenih staršev ter vzgojno ogroženi otroci.

Učenci se lahko prijavijo k učenju, razvedrilu in oskrbi ali samo oskrbi (hrana), samo k skupnemu učenju oziroma interesnim zaposlitvam. Možno je, da šole organizirajo podaljšano bivanje učencev tudi z manj razvitimi oblikami, kot npr.:

- varstvo za učence, ki se vozijo. Šola jim omogoča učenje ali interesno zaposlitev (šah, fotokrožek, športna udejstvovanja itd.) pod pedagoškim vodstvom. Učencem nudi tudi prehrano.
- stalne in občasne dejavnosti v izvenšolskem času, organizirani ogledi TV oddaj, filmov in diafilmov, prireditve, organizacija letovanj in izletov.

Velikost oddelka je na nižji stopnji okoli 20 učencev, na višji stopnji okoli 25 učencev. Najbolje bi bilo, da bi bili učenci istega razreda v enem oddelku, toda v naših razmerah bodo v enem oddelku učenci različnih razredov, stremeti bi pa morali za tem, da bi v oddelke združevali ločeno učence od 1. do 4. razreda in od 5. do 8. razreda. Te okoliščine pa zahtevajo verjetno še manjše število učencev na enega vzgojitelja, posebno še zato, ker bodo v to delo vključeni v glavnem le učenci s slabšim uspehom in slabim vedenjem.

Celodnevno bivanje se organizira v šolskih dneh, lahko pa tudi med šolskimi počitnicami (letovanja, izleti, taborenja, smučarski tečaji itd.)

III.

Izhodišče pri programiranju celodnevnega bivanja učencev na šoli je otrok v družini in okolju ter naš vzgojno izobraževalni smoter. Sedanja vzgojno varstvena problematika narekuje šoli take dejavnosti, da zadovolji otrokove materialne, socialne, čustvene in intelektualne potrebe v taki meri, da omogoči otroku tako vzgojo in izobraževanje, da bo postal vsestransko razvita osebnost in aktiven član naše socialistične samoupravne družbe.

Šola s organizacijo oddelkov celodnevnega bivanja deluje kompleksno, to je po socialno zdravstveni ter vzgojni in izobraževalni plati. V programu bi morali torej naloge razvrstiti v:

- socialno zdravstvene in
- vzgojno izobraževalne.

V okviru socialno zdravstvenih prizadevanj šola organizira življenje učencev v času, ko ni pouka. Nudi jim prostor in čas za delo, sprostitev in počitek ter prehrano. Skrbi za otrokovo telesno in duševno varnost, sproščenost, čustveno ubranost in aktivnost. Šola mora obvezno sodelovati s socialnim delavcem in odklanjati morebitne nezdrave razmere, ki jim je otrok izpostavljen doma ali v okolju. S svojimi vzgojnimi ukrepi šola pomaga učencem, da najdejo pravo mesto v manj urejenih družinskih razmerah. S kontakti s starši prosvetljujejo starše in vpliva na njih vzgojo tako, da je otrok čimprej deležen pravilne vzgoje tudi doma. Šola mora spremljati zdravstveni razvoj otrok. V ta namen organizira redne zdravniške preglede in kontrole in skrbi za redno prehrano ter navaja učence na zdrav način življenja in privzgaja higijenske navade.

Učno vzgojno delo v oddelkih celodnevnega bivanja ni podaljšanje in ponavljanje pouka, niti dodatna pomoč. Je vzgoja in usposabljanje učencev za samostojno učenje in samoiniciativno širjenje izobražbenega obzorja. Delo na področju učenja je odvisno od učencevega odnosa do šolskega dela, od njegove intelektualne zmogljivosti in delovnih navad. Vzgojno osebo si mora prizadevati, da vzbudi pri učencu željo po znanju in izobrazbi, usposablja učence, da pravilno ovrednotijo znanje in izobrazbo, navaja jih na doslednost, vztrajnost, rednost in natančnost pri učenju, na samostojno, načrtno in smiselno delo pri osvajanju, utrjevanju, kontroli in uporabljanju znanja.

Učenci samostojno delajo za šolo (ponavljajo učno snov, jo utrjujejo, pišejo domače vaje itd.). Možno je tudi skupinsko delo, kar pa je odvisno od sestave oddelka po razredih in od učnih uspehov učencev.

Vzgojitelj posebno pozornost posveča učencem, ki se težje in lažje učijo. Dodatno pomoč jim nudi le v izjemnih primerih sam, sicer jih usmerja k dodatni pomoči, ki jo organizira šola za vse učence. Obisk teh učencev in njihov napredek stalno kontrolira.

Učenje traja različno dolgo, od ene do treh ur. Preostali čas pa imajo prosto po svoji želji, delno pa po programu vzgojno varstvenega oddelka. Pri tem mora vzgojno osebo navajati učence, da svoj prosti čas pravilno izkoristijo, bodisi individualno ali pa kolektivno, navaja jih, da ga pravilno razporedijo za interesno delo, počitek in razvedrilo. Vsak učenec naj se vključi v eno od interesnih aktivnosti na osnovi svojih nagnjen, tako da bo z veseljem sodeloval in s tem tudi dosegel dobre uspehe. Da se pa ne bi učenci vključevali izključno po svojih interesih, ki so enostranski, organizira šola skupne interesne zaposlitve.

Posebno skrb je potrebno posvetiti telesnemu razvoju tako, da se otrok telesno in duševno skladno razvija. Otroka je treba navajati, da se vključuje v telesnovzgojne in športne dejavnosti, ki so organizirane v okviru šole in izven nje.

Nekaj prostega časa v okviru celodnevnega bivanja učencev v šoli, šola ne usmerja. Vzgojitelj sicer ve s čim se bo ta ali oni učenec ukvarjal, vendar učencem vsebine ne vsiljuje. Pri tej sproščeni otrokovi aktivnosti pa nastopi pravi trenutek, da lahko vzgojitelj na nevsiljiv način oblikuje otrokovo osebnost.

IV.

Varstvo otrok je del osnovne dejavnosti šole, zato se šolsko učno vzgojno delo v razredu in vzgojnovarstveno delo, ki uresničujeta skupen vzgojni smoter povezujeta povsod, kjer je le mogoče. Vzgojitelj v oddelku celodnevnega bivanja učencev mora imeti stalen stik z učitelji, ki učijo učence in njihov uspeh stalno kontrolirati. Šolski uspeh se s tako organizacijo izboljša, kar je praksa že potrdila.

Da bi se pa celodnevno bivanje učencev tudi v jeseniški občini organizirala vsaj za tiste učence, ki jim je varstvo najnujnejše, je potrebno zagotoviti:

- prostor,
- delovna mesta — kadre,
- financiranje.

Zahteve po popolnih pogojih so v današnjem času nesporejmljive, ampak se je potrebno zadovoljiti z danimi možnostmi. Tudi v skromnih razmerah je mogoče organizirati varstvo otrok in jim omogočiti delo. Za celodnevno bivanje učencev bi se v naših razmerah uporabili prostori v šolski zgradbi.

Prostori naj omogočajo:

- nemoteno individualno delo ter delo v manjših skupinah,
- sprostitev in razgibanje v stavbi ali izven nje,
- družabne in interesne dejavnosti,
- oskrbo s prehrano.

Učilnica bi bila osrednji prostor varstvenega oddelka. Tu bi se učenci zbrali, učili, organizirali družabne igre, skupne interesne ali izobraževalne oblike. Če ima oddelek na razpolago samo en prostor, naj bi se ta s primernimi panoji ali pomičnimi stenami razdelil tako, da bi se učenci, ki že pred koncem učne ure opravijo svoje delo, lahko nemoteno zaposlijo po želji, ne da bi motili ostale, ki še delajo. Interesne in družabne zaposlitve bi se organizirale za učence po možnosti v drugem prostoru. Za razgibanje in telesno vzgojno dejavnost so potrebna telovadna igrišča, za sprostitev in odmor pa so uporabni šolski hodniki in avla. Za oskrbovanje otrok je potrebna mlečna kuhinja.

Za oddelke s celodnevno bivanjem učencev na šoli bi bilo potrebno sistemizirati delovna mesta vzgojiteljev s končanim učiteljskim ali pedagoško akademijo za razredni pouk. Delo v varstvu je sorazmerno težko in nekateri celo pravijo, da je težje od dela v razredu. Naloga vzgojitelja je, da spremlja otrokov razvojni in vzgojni proces. Pri tem delu ni ocenjevanja, kot stimulatorja za delo, zato mora biti vzgojitelj pedagoško močan.

Vzgojitelj, kot že rečeno mora stalno sodelovati z ostalimi člani učiteljskega zbora, z domom in okolico, posebno pa s socialnim delavcem in psihologom, ki sta mu v veliko pomoč.

Financiranje vzgojnovarstvenih oddelkov na šoli bo zagotovila temeljna izobraževalna skupnost, del finančnih sredstev pa bodo prispevali tudi starši (kosila, malice).

V.

S to kratko analizo organizacije celodnevnega bivanja učencev na šoli sem želel osvetliti problem te šolske dejavnosti, ki bi jo tudi šole v naši občini morale organizirati v okviru možnosti. Cilj torej je, da se v sledečem šolskem letu organizira čimveč oddelkov celodnevnega bivanja. V danih pogojih: prostor, kader, finančna sredstva, je možno organizirati celodnevno bivanje samo za del učencev. Sprejeti bi bilo potrebno učence, ki imajo zaposlene starše, socialno ogrožene, motene v vedenju ali osebnostih, šele nato druge učence.

Sole bi morale pripraviti organizacijski in vsebinski načrt razširjene dejavnosti, pri tem bi jim bile v veliko pomoč izkušnje šol, ki so to varstvo že vpeljale. Potrebno bi bilo samo stopiti v stik s takimi šolami in se pogovoriti o organizaciji in vsebini dela ter jih prilagoditi našim razmeram. Potrebno bi bilo čimprej zagotoviti prostore za izobraževalno in vzgojno delo (kar na Jesenicah ne bi bil tako velik problem, če bosta šoli realizirali sklep skupščine temeljne izobraževalne skupnosti, da se z novim šolskim letom učenci obeh jeseniških šol združijo po razredih in razporedijo v oddelke po predpisanih normativih), uspostaviti stike s starši in ugotoviti koliko učencev bi se vključilo v varstvo, napraviti sistematizacijo delovnih mest z ozirom na število oddelkov podaljšanega bivanja in predložiti finančni načrt temeljni izobraževalni skupnosti.

Tako delo zahteva precej organizacijskih in vsebinskih priprav. Sigurno je, da prvo leto še ne bodo doseženi taki vzgojni rezultati, kot jih želimo, toda prepričan sem, če bi se ta oblika dela na šolah uveljavila, bi se učnovzgojni uspehi šole dvignili v zadovoljstvo učencev, staršev in družbe. (Pri tem sem uporabil gradivo Vloga osnovne šole ob uvajanju celodnevnega bivanja učencev v šoli, katero priporočam, da jo vsi prosvetni delavci preštudirajo).

M. L.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

21. in 22. avgusta amer. barvni film **CENA OBLASTI**, ob 19. uri.
23. avgusta amer. barvni film **POGREB V BERLINU**, ob 19. uri, v režiji Guya Hamiltona, v glavni vlogi Michael Caine.

24. in 25. avgusta ital. barv. CS film **SMRT BANDE ROGERO PRATA**, ob 19. uri, v režiji Giulia Petronija, v glavni vlogi Giuliano Gemma.

26. avgusta zap. nem. barv. film **SKRIVNOST BELE NUNE**, v režiji Cyrila Frankela, v glavni vlogi Stewart Granger, ob 19. uri.

27. avgusta amer. barvni film **ONI UBIJAJO SAMO ENKRAT**, v režiji Briana G. Huttona, v glavni vlogi David Mc Callum, ob 19. uri.

28. avgusta ital. šp. barvni film **KANYON SITY**, v režiji Nicka Howarda, v glavni vlogi Richard Harrison, ob 19. uri.

Kino PLAVŽ

21. in 22. avgusta amer. barvni film **SMRT BANDE ROGERA PRATA**, ob 20. uri.

23. in 24. avgusta amer. barvni film **CENA OBLASTI**, ob 20. uri.

25. avgusta zap. nem. barvni film **SKRIVNOST BELE NUNE**, ob 20. uri.

26. in 27. avgusta amer. barvni film **SKRIVNOSTNA CEREMONIJA**, ob 20. uri.

28. avgusta angl. ital. barvni film **ŠTIRJE KOMANDOSI ZA NORVEŠKO**, ob 20. uri.

Kino DOVJE

21. avgusta zap. nem. film **ZAKONSKI CETVEROKOTNIK**.

22. avgusta meh. barvni film **MONTEZUMINO ZLATO**.

25. avgusta amer. barvni film **CENA OBLASTI**.

28. avgusta amer. barvni film **SKRIVNOSTNA CEREMONIJA**.

Kino KRANJSKA GORA

21. avgusta nem. ital. franc. barvni film **VITEZ BURI-DAN**.

22. avgusta amer. barvni film **SKRIVNOSTNA CEREMONIJA**.

24. avgusta amer. barvni film **POGREB V BERLINU**.

26. avgusta amer. barvni film **SMRT BANDE ROGERA PRATA**.

28. avgusta amer. barvni film **CENA OBLASTI**.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

21. avgusta meh. barvni film **MONTEZUMINO ZLATO**, ob 19. uri.

22. avgusta nem. ital. franc. barvni film **VITEZ BURI-DAN**, ob 17. uri.

22. avgusta amer. barvni film **POGREB V BERLINU**, ob 19. uri.

25. avgusta amer. barvni film **SKRIVNOSTNA CEREMONIJA**, ob 19. uri.

28. avgusta amer. barvni film **SMRT BANDE ROGERA PRATA**, ob 19. uri.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru žeb-ljarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je med boleznijo zelo dobrodošla.

Franc Piber
žeb-ljarna

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnega vzdrževanja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč.

Vida Leban
strojno vzdrževanje
Javornik

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru valjarna Bela se iskreno zahvaljujem za denarno podporo, ki sem jo prejel v času moje bolezni.

Režek Darko
Valjarna Bela

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dobrega moža

FRANCA SEČNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, še posebno pa Silvi in Tonetu Bogataj, družini Metelko, Francki Smolej in Angelci Cvelbar za vso pomoč v dneh težke izgube. Iskreno se zahvaljujemo dr. Rosensteinovi za zdravljenje in obiske na domu, darovalcem vencev in cvetja, pevcem za žalostinke in Jaku Svetinu za poslovljne besede ob odprtem grobu. Vsem, ki so izrekli sožalje in ga spremili na zadnji poti, se najlepše zahvaljujemo, prav tako tudi voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo.

Zalujoči: žena Vera s
hčerko Marinko in
ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je zapustila mama, sestra in teta

FRANCKA MESEC

Zahvaljujemo se zdravnikom in osebju bolnice Jesenice za dolgotrajno zdravljenje, vsem, ki so počastili njen spomin na domu in jo spremili na njeni zadnji poti ter za darovano cvetje in vence. Lepa hvala tudi ustanovalcem za pozornost in venco.

Zalujoči: sin, sestra, nečakinja in nečak

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi naše dobre žene, mame, babice in prababice

IVANE ČOP

se zahvaljujemo vsem, ki so ji v najtežjih dneh nudili pomoč. Iskreno se zahvaljujemo zdravniku dr. Sajevcu. Sosedom, znancem in prijateljem se zahvaljujemo za vence in cvetje. Lepo se zahvaljujemo pevcem in pihalnemu orkestru ter voznikom osebnih avtomobilov.

Vsem, ki ste nam izrekli osebno ali pismeno sožalje, prav lepa hvala.

Iskrena hvala vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti.

Zalujoči: mož France,
hčerka Micka, Francka,
Slavka in ostalo
sorodstvo.

PRILIKA ZA NAKUP STANOVANJA

V 29. številu. Železarja z dne 30. julija smo objavili na 21. strani obvestilo pod gornjim naslovom. Pri naslovu pa se je vrnila napaka in smo namesto Aleševčeva 37, napisali Aškerčeva c. 37. Naslov, kjer interesi lahko dobijo vsa pojasnila za nakup stanovanja na Jesenicah, je: dipl. inž. Radivoj POZENEL, 61000 Ljubljana, Aleševčeva 37.

KULTURNA SKUPNOST JESENICE

razpisuje

prosto delovno mesto **TAJNIKA** skupnosti za nedoločen čas.

Pogoji:

- a) srednja ekonomska šola z enoletnimi delovnimi izkušnjami ali
 - b) druga srednja šola s 3-letno prakso v knjigovodstvu ali
 - c) nižja šolska izobrazba strokovne smeri s 5-letno prakso v knjigovodstvu
2. znanje strojepisja
 3. zanimanje za kulturno-prosvetno dejavnost

Vlogi je treba priložiti dokazila o izobrazbi in opis dela dosedanje zaposlitve.

Prijave je treba vložiti do 5. septembra 1971.

JUGOBANKA

ekspozitura
Jesenice

Cesta maršala Tita 20
(nasproti železniške postaje)

obvešča občane, da posluje vsak dan od 7. do 11.30 in v sobotah od 7. do 9. ure.

Oglasite se v naših prostorih, kjer boste dobili vse potrebne informacije.

Na planini Razor

Pred kratkim je bila na planini Razor proslava 75-letnice soških planinskih društev.

Jeseniško in mojstransko planinsko društvo sta skupaj organizirala izlet na to planino. Potovali smo z avtobusom prek Vršiča do Tolmina. Iz Tolmina so nas zvozili s kombiji in tovornjaki do planine Lom. Ta prevoz pa je bil slabo organiziran, saj smo mi, ki smo se do Tolmina pripeljali z jeseniškim avtobusom, čakali polni dve uri na prevoz. Le tisti, ki smo imeli srečo, in se pripeljali s kombijem, smo videli planino Razor, ostali pa so ostali v dolini. Le-ti so napravili krajše izlete v okolico.

Od Loma, od koder smo se pripeljali smo po dobri uri

hoda prispeli na cilj. Ujeli pa smo le konec proslave. Tam se nismo dolgo zadrževali, kajti mislili smo morali na povratek. Jeseničane je odpeljal poltovornjak jeseniškega planinskega društva, ki pa je prejšnji dan doživel prometno nesrečo. Člani odbora jeseniškega in mojstranskega planinskega društva so se namreč odpeljali že prejšnji dan, ker so imeli slavnostno sejo.

Nazaj grede se je z nami vozil tudi Jaka Čop. Med vožnjo nam je pokazala razne vasi in vrhove ter nam povedal njihove zanimivosti. Ustavili smo se na Vršiču, kjer smo napravili družabni večer.

Bogdan Bricelj

Jesenice : Tolmin 77 : 54

V soboto je bila na igrišču Podmežakljo prijateljska tekma moških košarkarskih ekip Jesenic in Tolmina. Pomlajena ekipa Jesenic pod vodstvom trenerja Vauhnikarja je bila boljša in je zasluženo zmagala z rezultatom 77:54 (37:32). Medtem ko so se gostje iz Tolmina v prvem polčasu uspeli enakovredno kosati z našimi, pa so morali

v drugem polčasu priznati očitno premoč Jeseničanov. Koše za naše so dosegli: Božič 25, Pirih 23, Bunderle 11, Vauhnik 8, Noč 6, Franko in Vujatovič po dva. Jeseničani se že dalj časa vestno pripravljajo na nadaljevanje tekmovanja v prvi republiški ligi, kjer pomlajeno ekipo čaka težka naloga, obdržati se v družbi najboljših ekip.

Naši smučarji v Badgsteinu

Naši smučarji so se pred dnevi udeležili mednarodnega tekmovanja v slalomu na poletnem smučišču nad Badgsteinom. V konkurenci Avstrijcev je bil Ljubljčan Kavčič drugi, naš Miran Gašperšič pa tretji. Gašperšič je bil počasnejši od Kavčiča za

manj kot dve desetinki sekunde. Na 11. mesto se je uvrstil Jeseničan Stravs. Naši smučarji so v nedeljo odšli na Kredarico, kjer se pripravljajo na poletno prvenstvo v veleslalomu, ki je bilo v sredo in četrtek na plazu pod Triglavom.

Italijansko-španski film v barvah **KANYON SITY** je western, poln razburljivih akcij in kot običajno s končno zmago pravice. Kot mnogokrat je tudi v tem filmu v ospredju rop v banko in nastop revolverašev, ki maščujejo smrt svojega prijatelja.

Gostovanje jeseniških balinarjev v Postojni in Italiji

V nedeljo je bil v Boerissu — Italija velik mednarodni turnir v parih, na katerem je sodelovalo 16 dvojic z Jesenic osem iz Litostroja Ljubljana ter dve in šest dvojic dveh klubov iz Boerissa.

Zmagal je domači par pred Litostrojem, na tretje mesto pa sta se uvrstila Jeseničana Pavli—Vudrič. Od ostalih jeseniških dvojic je uspelo le Krivcu in Kozamerniku, da sta se uvrstila v četrtfinale. Vse ostale jeseniške dvojice so izpadle že v predtekmovanju.

V Postojni pa je bil mednarodni turnir četvork, na katerem so nastopile ekipe Postojne, Radovljice, Jesenic in Ronchini iz Italije. Zmagala je ekipa Postojne pred Radovljico. Jeseniški ekipi sta zasedli šesto mesto (ekipa Pregel) in 7. mesto (ekipa Čelik). Na tem turnirju je prišlo do nekaterih sporov, zaradi katerih je bila oškodovana tudi jeseniška ekipa Pregel, zlasti pa ekipa Ronchi, ki je iz protesta zapustila igrišče, čeprav se je uvrstila v finale. C. K.

Jesenice : Lesce 3 : 2

V soboto popoldne so nogometaši Jesenic na igrišču Podmežakljo odigrali prijateljsko tekmo z enajsterico Lesce. Srečanje se je končalo s skromno zmago naših 3:2 (2:1). V prvem polčasu sta obe ekipi prikazali dobro igro, v

kateri so bili naši boljši. V drugem polčasu je trener Radovič preizkusil tudi več rezervnih igralcev, tako da smo v nadaljevanju gledali dosti slabši nogomet. Gole za Jesenice sta dosegla Hozdič 2 in Alič enega.

Naši sodelavci zelo radi zahajajo v gore — na sliki: udeleženci pohoda slovenskih železarjev na Triglav

Izlet sodelavcev OTK v Julijske Alpe

Ze peto leto zapored organiziramo v našem obratu planinske izlete oziroma ture v najlepše in najbolj znane predele slovenskih gor. Vsako leto se nas zbere manjša skupina ljubiteljev gora, ki z neverjetnim navdušenjem in voljo premaguje vse napore naših, včasih kar zahtevnih izletov in pri tem spoznava vse čudovite lepote in bogastvo naših gor.

Tudi letos se nas je prejšnjo nedeljo zgodaj zjutraj zbralo v Tamarju osem udeležencev. Vreme se nam je čudovito nasmihalo in dobre volje se ni manjkalo. Visoko nad koncem doline je ponosno kipel v nebo Jalovec — cilj prvega dne. Jalovec, ki je mogoče po krivici na preveč slabem glasu — če odštejemo ozebnik in plezalne smeri. Hitro smo napredovali in čez slabo uro in pol smo stopili na sneg, ki je bil ves kotanjast, tako da je bila hoja po njem kljub manjši strmini zelo enostavna. V izteku ozebnika se je strmina povečala, vendar nas to ni oviralo in tudi robna poč pri prehodu s snežišča v steno nam ni povzročala težav. Klini in žične vrvi v steni, prek katere smo se povzpeli na vrh Malega kota, so nas komaj ogreli, saj jih je komaj za dobrih 50 m višinske razlike. Prvič nas je obsijalo sonce. Kratek spust in spet vzpon po položni steni ob klinih in vrveh, nato po grušču in stali smo na vrhu ozebnika, ki se je v vsej svoji strmini in divji lepoti grezil proti ogromnemu kupu skalovja ob svojem izteku. Nekje izpod skal je curljala voda in nihče se je ni branil. Sonce je pripekalo vedno močnejše in kar prav nam je prišlo, da smo se lahko znebili nahrbtnikov pri odcepu poti na špičko. Po malici smo se lah

kih nog odpravili proti vrhu. Veselje nad osvojenim vrhom in prekrasni razgledi so poplačali ves trud. V poldrugi uri smo že bili pri koči pod špičko. »Indijane« Božo nas je izredno prijazno postregel. Pooblašilo se je in zato smo se kmalu odpravili na pot proti Vršiču. Črni oblaki pa je bilo vedno več in kmalu je nekje v daljavi prvič zamolklo zagrmelo. Vedno bližje. Med bliskanjem in vranjem vetra smo doziveli pravi pravcati naliv s točo vred. Že smo računali s tem, da bomo do kože mokri, ko se je dež le nekoliko unesel in smo na srečo prispeli do Tičarjevega doma še pred pravo poplavo dežja, ki je trajala skoraj štiri ure. Le kakšno bo vreme jutri? smo se spraševali medtem, ko nas je objemal spanec.

Umito nebo nas je drugo jutro spremljalo proti vstopu v jeseniško (Kopiščarjevo) pot na Prisojnik. Kmalu so nas kljub senci ogreli prvi zavarovani »plezalni« detajli. Pred nami je bila večja skupina Nemcev. Nekaj se jim je zataknilo visoko v steni nad nami. Komentirali smo po svoje in si istočasno mislili, kako se bo tam godilo nam. Kamin s klini in dvojno žično vrvjo ter nad njim nekoliko poševna in široka, vendar nizka zajeda, sta naše napredovanje kar upočasnili; najbrž sta kakšnega izmed nas obremenila več psihično kot fizično. Počasi smo se bližali Oknu. Kljub »razbitim« šipam kljub vetra ni bilo. Od Okna do vrha Prisojnika ni bilo težav. Še pred vrhom smo se krepko podprli — bilo je kar potrebno — in po krajšem postanku na samem vrhu nadaljevali turo po jubilejni poti proti Mlinarici, sedlu med Prisojnikom in Razorjem. Čudovite

vreme je prispevalo svoj delež k odličnemu razpoloženju. Drzno speljana pot med grebeni Prisojnika nad prepadnimi stenami nad dolino Krnice je vse navdušila. Skozi izredno zanimivo drugo (mal) prisojnikovo Okno v Zadnjem Prisojniku, v katerem je bilo še precej snega, smo se spustili na Mlinarico. Sonce se je že precej nagnilo prek zenita, vendar nam je bilo pri vzponu z Mlinarice na sedlo med Razorjem in Planjo kar odveč. Na sedlu se nam je odprl izreden pogled proti Triglavu in njegovi okolici. Fotoaparati so zabeležili čudovite posnetke. Brez nahrbtnikov smo se odpravili na vrh Razorja. Težko je z besedami popisati panoramo, ki se je odpirala našim očem. Pozno popoldansko sonce je stene obarvalo z rdečkasto-violično barvo. Bil je nepozaben pogled. Ura se je bližala osmi, ko smo pošteno utrujeni, vendar nadvse zadovoljni prispeli do Pogačnikovega doma na Kriških podih. Jutri je v načrtu še škratica. Bo šlo?

Sonce je že toplo grelo, ko smo se vztrajno pomikali po stezi nad zgornjim Kriškim jezerom. Namesto prvega počitka smo se mimogrede povzpeli na Križ. Na vrhu Kriške stene je večina prtljage romala iz nahrbtnikov, ker smo imeli namen, da se po povratku s škrlice spustimo čez Kriško steno v Krnico. Sonce je vztrajno pripekalo in rahla megla iz doline Vrat ni mogla bistveno zmanjšati njegove moči. Vzpon izpod Dovškega Gamsovca na sedlo pod Dolkovo špičo, je bil za vse v hudi pripeki kar dobra preizkušnja. Polomljena trigonometrijska piramida na Dolkovi špiči kar ni in ni hotela priti bližje. Slednjič — a sedaj nas čaka šele

pravi začetek: spust po strmi, rdeči in skoraj malo blatni grapi, skoraj 200 m nižje na obširno melišče pod škrlico ter ponoven 500 m vzpon na njen vrh. Prišlo je do majhne besedne vojne, a kljub utrujenosti in vednosti, da bo treba pri povratku isto pot prehoditi še enkrat, je zmagala neverjetna volja ali vztrajnost ali želja za osvojitvijo drugega najvišjega vrha slovenskega dela Julijskih Alp. Če drugega ne — bilo je vroče! Počitek na vrhu je zato trajal kar dobro uro. Marsikdo je moral pri povratku skozi rdečo grapo dati skoraj vse od sebe. Pozna ura ni dovolila daljšega odmora na vrhu Kriške stene. Ujeti je bilo treba zadnji avtobus iz Kranjske gore za Jesenice. Čas je neusmiljeno priganjal. Noge so se že skoraj avtomatizirale. Krnica — zdela se nam je brez konca. Slednjič le asfalt. Avtobus. Utrujenost že kar čez mero. A v očeh skrito zadovoljstvo. Jutri ne bo manjkalo teme za razgovore.

Mogoče ne bo odveč, če navedem še »trase« vseh naših dosedanjih izletov; bile so skrbno izbrane in pretehtane tako, da je bilo možno v čim krajšem času videti in spoznati najznačilnejše predele našega gorskega sveta:

— dva in pol dnevni izlet: 1. dan popoldne: Vrata — po Tomiškovu na Staničevu; 2. dan: od Staničeve čez Rež na Kredarico — Triglav — Dolič — koča pri Triglavu jezerih; 3. dan: mimo Črne jezera na Komno in spust k Savici.

— dva in pol dnevni izlet: 1. dan popoldne: Vrata — čez Sovatno do Pogačnikovega doma na Kriških podih; 2. dan: od Pogačnikovega doma čez Bovški Gamzovec na Luknjo in po Bambergovi ter nato Kugy-jevi (z Doliča) do razpotja v škrbini pod vrhom

Triglava ter spust na Planiko (zaradi slabega vremena); 3. dan: vzpon na Triglav čez Mali Triglav, sestop na Dolič in skozi Velsko dolino do Vodnikovovega doma na Velem polju ter dalje pod Draškimi vrhovi na Rudno polje.

— tri in pol dnevni izlet: 1. dan popoldne: od Kovinarske koče v Krmi na Planiko; 2. dan: od Planike preko Malega Triglava na vrh, povratek po isti poti nazaj na Planiko in nadaljevanje poti proti Doliču in čez Hribarice na Prehodavce; 3. dan: s Prehodavcev po poti čez grebene Lepega špiča do 7. Triglav jezer ter dalje do koče pod Bogatinom; 4. dan: preko bogatinskega sedla in mimo Krnskega jezera na Krn ter sestop v Tolmin.

— tri in pol dnevni izlet v Kamniške Alpe: 1. dan popoldne: do Kokre in vzpon na Kokrško sedlo; 2. dan: od Cojzove koče direktno prek Dolške škrbine na Kočno ter sestop na Češko kočo; 3. dan: vzpon na Mlinarsko sedlo ter prek Dolgega hrbta na Skuto; s Skute sestop na vrh Turskega Zleba in po njem na Okrešelj ter ponoven vzpon na Kamniško sedlo; 4. dan: pot prek Planjave in Ojstrice na Korošico ter dalje vse do Vel. planine nam je preprečil dež. Sestopili smo v Kamn. Bistrico.

V Kam. Alpe smo se napotili kar dvakrat, vendar smo prvič uspeli priti iz Kamn. Bistrice prek Kokrškega sedla le na Grintavec; zaradi novo zapadlega snega bi bilo nadaljevanje poti preveč tvegano; vrnili smo se nazaj na Kokrško sedlo in prek Kalškega grebena na Krvavec in z žičnico v dolino.

ON

Val

Še

Za
akci
pros
dipl.
nam
na r
UF
simó
pred
valja
letje
IN
tošn
nare
lovni

ii

Ko
mou
črno
iz po
nih
osno
samo
pisni
že i
uprav
sedaj
z vs
mi i
kot
kacij